

MAGYAR L

Taxa postală și aprobării Dir. G.

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
VI. évfolyam, 25 (1467) szám * Vasárnap, 1937 január 31

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Értekezlet a belügyminiszteriumban az ardeali és banati közigazgatási választásokról

A városokban meghosszabbítják az időközi bizottságok működését?

Bucuresti. Saját tud. Tegnap délután a belügyminiszteriumban értekezlet volt, amelyen résztvettek a Bistrita, Caras, Hunedoara, Salaj, Tarnava-Mare, Timis-Torontal, Treiscaune és Turda megyék megyefőnökei és a megyeszékhelyek polgármesterei.

A közigazgatási választások ügyét tárgyalták meg a megyefőnökök és polgármesterek. Egyes kisebb román pártok hajlandóknak mutatkoznak ugyan arra, hogy román blokkba tömörüljenek a kisebbségekkel szemben, a na-

gyobb pártok azonban visszautasították az erre vonatkozó sugalmazást s elhatározták, hogy önállóan veszik fel a harcot. Az első kísérlet a román egység megteremtésére Brasovban kudarcot végződött s ugyanilyen helyzet van kialakulásban a többi városokban is.

Hasonlóan nehéz a helyzet az ipari központokban, ahol a munkások túlnyomó számában vannak és szélsőbaloldali felfogásuk. Itt is kilátástalan a román nemzeti elem küzdelme a közigazgatási választásokon.

Viharos ülés a szenátusban

Miniszter és püspök vitája egy templom tulajdonjogról. — Manoilescu interpellált a lapok szabadjegyeiről

Bucuresti. Saját tud. A szenátusban tegnap Tamandi vallásügyi miniszter válaszolt Russu maramuresi görög katolikus püspök interpellációjára a suceavai görög katolikus templomügyben, amelyet minisztertanácsi határozattal elvettek az ortodox egyház számára.

Tamandi kifejtette, hogy a templomot Petru-Rares felesége, Elena asszony alapította 1550-ben. Kezdetben ortodox volt s 1782-ben, öt évvel a bucovinai osztrák uralom megalapítása után, az osztrák kormány a minden szertartású katolikusoknak adta át. 1836-ban a római katolikusok külön templomot építettek maguknak, de a kérdéses templomot megsemmadták át az ortodoxoknak, hanem meghagyták a görög katolikus rutének használatában.

A román kormány csak kölelességet teljesített, mikor az eredeti helyzetet visszaállította. A maramuresi görög katolikus püspök, akihez Suceava tartozik, perrel támadta meg ezért a miniszteriumot, pedig ezt nem lett volna szabad vita tárgyává tennie egy püspöknek, aki minden körülmények között román kell hogy maradjon.

Russu püspök lépett ezután a szószékre és először a bucovinai vikáriátus ügyében beszélt. Nem lehetett jelen, — mondotta, — hogy a vikáriátus eleni támadásokat visszautasítsa.

Nagy vihar keletkezett. Russu püspök nagyon erőlesen szállt szembe a minden oldalról szenvedélyesen közbeszóló vitázókkal. Kijelentette, hogy a cernauti vikárius ügyében vizsgálatot folytat le és amennyiben beigazolódik, hogy románellenes magatartást tanúsított, el fogja a vikáriust távolítani, még mielőtt a miniszternek alkalma lenne törvényes korlátokon áttörő intézkedéseket foganatosítani ellene. Kijelentette, hogy nincs szüke arra, hogy román szempontok figyelembe vételére oklássák.

— Engem, — mondotta, — Ardeal tanított meg jó románnak lenni, olyan ardeali tanulságok, amilyenekben az ókirályságbelieknek nem volt részük.

A továbbiakban visszatérve a suceavai templom ügyére, jogi eltévelyedésnek minősítette, hogy a vallásügyi miniszterium kormányzati ténnyel intézkedik tulajdonjogi kérdésekben.

Erre ismét viharos felháborodás tört ki.

Tamandi: Nem engedhető meg egy román püspöknek, hogy egy kérdésben, amely mindegyiknek nemzeti kérdés, így beszéljen!

Russu: Sohase fogok román szempontokat figyelmen kívül hagyni, de egyházam igazságát ki kell harcolnom, akármeddig fellebbezek is!

Russu püspök végül reményének adott kifejezést, hogy a román bíróság igazságot fog szolgáltatni egyházának.

A második szónok Manoilescu volt, aki az újságírói szabadjegyek elosztásával kapcsolatban tárgyalta a sajtókérdést általában. Aztán apróra megvizsgálta az országújságok és lapok szabadjegy tulajdonosainak névsorát. Ardealt nem nagyon kifogásolta, csak egy nevet emelt ki különösen: Fényes Samu ismert antirevizionista újságíró nevét, aki — mondotta — Kun Béla ügynöke s mint ilyen nem érdemli meg, hogy a román állam évi 80 ezer lei értékű kedvezményben részesítse.

Gyárfás Elemér szenátor válaszol Manoilescu interpellációjára.

Új miniszterelnök Japánban

A mikadó Hayasi tábornokot bízta meg kormányalakítással

Tokióból jelentik: Hirohito, japán császár a kormány megalakításával Hayasi, volt hadügyminisztert bízta meg. Hayasi tábornok 61 éves. Egyidőben Japán népszövetségi megbízottja volt, később egy éven át hadügyminiszterként működött. A császár Japán legtekintélyesebb emberének, Sajondzsi hercegnek javaslatára bízta meg Hayasi kormányalakítással. A hadsereg kívánságának annyiban tesznek eleget, hogy hadügyminiszter Sugijana tábornok lesz, akiben a hadsereg is megbízik. A hadsereg továbbra a politikai pártoktól független kormány megalakítását, a parlamenti rendszer reformját és a honvédelem erőteljesebb fejlesztését követeli.

Nemzetköziség és katolicizmus

A szenátus szerdai ülésén figyelemkeltő állítások hangzottak el arról, hogy a katolikus egyháznak milyen vonatkozásai lehetnek Románia egyes nemzetiségeihez, különösen a ruthénekhez, de egyúttal a magyarokhoz is. Jorga tanár, a világhírneves tudós dobta bele ezeket az állításokat a parlamenti élet nyilvánosságába. Az alkalmat az szolgáltatta rá, hogy a bukovinai ruthén katolikusok a saját népfajtájukból való püspöki helynököt kaptak, aki az illető nép nyelvén közli egyházigazgatási intézkedéseit. A vallásügyi miniszter felvilágosításul adta, hogy a helynököt az említett ruthén népvidek illetékes egyházfője, a maramuresi görög katolikus püspök rendelte ki, s hatásköréből folyólag és a konkordátum alapján is megvolt ehhez a joga. Jorga elégedetlen volt a válasszal, s azt mondotta, hogy a ruthének éppen úgy nem követelhetnek a katolicizmus keretében saját népükből való egyházi előjárót, mint az ardeali magyarok. A konkordátum se rendel ilyent, s a katolicizmus lényegével is ellenkezik, hogy általa és rajta keresztül nemzeti igények teljesüljenek.

Ami a magyar nemzetiségre vonatkozó részt illeti, az csak a hangsúlyozás nyomatékául került a Jorga beszédébe. Egyébként a ruthén esettel nincs semmi összefüggése. Csak mintegy azt akarta mondani a szónok vele, hogy a katolicizmus révén a népkisebbségi magyarság se várjon, vagy reméljen nemzetisége számára érvényesülést. Tegnapelőtti számunkban, ahol a szenátus illető üléséről tudósítást hoztunk, a Jorga-beszédnek éppen ebből a magyar vonatkozású részéből a nyomtatás szövegének egy sora kiesett, ami homályossá teszi a megmaradt szavak értelmét. Most a kiesett sor visszahelyezésével ismét közöljük az illető szöveget, dült betűvel jelezvén azt, ami tegnapelőtti közlésünkben kimaradt. Ime a figyelemkeltő mondatok a maguk teljes egészében:

— Az ardeali magyarság nem követelheti azon az alapon, hogy a hívők nagyobb része magyarokból tevődik össze, hogy a püspökük magyar legyen. Ez annyit jelentene, hogy olyan katolicizmust engedünk meg nekik, amilyen a katolicizmus nem szabad hogy legyen.

Jorga nagylelkű szellemét ismerve, szavaiknak nem tudhatunk olyan értelmet tulajdonítani, mintha ő a magyarokat még a saját egyházi életükben is a vezető helyekre való emelkedésből ki akarná zárni. Azonban az idézett szavakból akár felületességgel, akár szenvedélyes elfogultsággal, akár a túlzott alkalmazkodás hajlamával még az ilyen is kiolvasható. De ettől eltekintve, bizonyára nem tévedünk, ha Jorga szavainak értelmét abban látjuk, hogy ő magát a katolicizmust tartja olyannak, mint amely a nemzeti igényekkel szemben kizáró hatású. Mikor azt mondja, hogy a katolicizmusnak „nem szabad” olyannak lennie, mint amelyben egy népet, vagy néptörödéket a saját kebeléből nőtt emberek vezetnek, — akkor ő valami nemzetközi áramlatra és elnyomó szellemre gondol, mely nem tűri a nemzeti érvényesüléseket. Ilyennek képzei el a katolicizmus lényegét.

Nos, ez a felfogás bizony helyreigazításra szorul. A „nemzetköziség” fogalmának van valami olyan ködössége, közömbössége és gyakorlatiaskodó üzletisége, mely a nemzeti ér-

zéseket és érzékenységeket semmibe veszi, vagy legalább is kevésre tartja. A marxizmus révén világba kiáltódott a „nemzetköziség” nek olyan értelme is, mely ellenségesen áll szemben a nemzeti összetartozandóságok érzésével, s csak osztályok közötti világösszefüggést keres még saját nemzete ellenére is. A „nemzetköziség” fogalmának ilyen terheltségeit csak igen kevésbé enyhíti egynemely nemzetközi jogszabály, s általában a nemzetközi jog rendszerének az a törekvése, hogy békét, emberiséget, erkölcsi emelkedettséget vigyen a nemzetek és államok közötti viszályok kiegyenlítésére, mérséklésére, vagy elkerülésére. Még ez a nemzetközi jog is csak köd és kísérletezés.

A nemzetköziség fogalmának elsorolt jellemzői közül egyik sem talál a katolicizmusra. A nemzetköziség valami *vegyülést* jelent, a katolicizmus azonban *egyetemességet*. A *vegyülés* összekeveredő feloldódással jár, az egyetemesség viszont a természetadta egyéniségek és csoportosulások megtartásával. Ezért mondják azt, hogy a katolicizmus nem *nemzetköziség*, hanem *nemzetfölöttiség*. A nemzeti érzéseket és érzékenységeket éppen nem veszi semmibe, hanem minden néphez a saját nyelvén szól, s az első pünkösdi ünnep tüzével és lelkével szól minden néphez. Tehát az anyagi érdekek-nél többre tartja a népek lelki érdekeit, az eszményiségeit, a maga érzébeli tisztulását és magasztokra törekvéseit. Nem hogy ellensége és elközböcsítője volna a nemzeti érzéseknek, hanem azt a felebaráti szeretet tömegesítőjének tekinti és annál fogva is az embereket az önzésekből kiemelni akarja. Csak a nemzeti érzés ilyen felfogásához és ápolásához következetes, mikor a nemzeti érzésnek nemzeti *tulzásokká* való növést helyteleníti, s arra int, hogy a nemzeti érzések a nemzetek közötti kölcsönös megbecsülésé válnak.

A katolicizmusnak ez a nemzetfölöttisége nem hogy kizárná a maga kebelében a nemzeti érvényesüléseket, hanem ellenkezőleg: arra kíván építeni. Igen szépen kifejtette ennek egyik történeti példáját maga Jorga tanár ur, mikor éppen a romániai magyar nemzetiség multbeli kifejlődéséről szólott abban az előadásban, melyet 1925 február 21-én tartott Párizsban, a franciaországi népszövetségi unió ülésén. Akkor elmondotta, hogy Európa délkeletén a románokkal és szerbekkel együtt a magyar nemzet volt az, mely „néha vezető helyzetben” („parfois dans une situation dominante”) védte a középkor idején a kereszténységet és művelődést az ázsiai hordák el-

len. És az árpádházi magyar királyság a Szent-széktől apostoli küldetést kapott arra is, hogy a katolikus vallást a maga területén kiépítse. Jorga ebből azt a következtetést vonja, hogy így Transsylvania ősi népeivel szemben az árpádházi magyar királyság nem is nemzeti királyságként jelentkezett, hanem vallásterjesztő hatalomként. És így folytatja a tudós előadó:

— Meg kell mondani, hogy egy XII. századbeli árpádházi király valahogy hasonlíthatlanul több emberiséget képviselt, mint egy 1914. évbéli német császár. Nem azért jött, hogy romboljon; hanem azért jött, hogy megvalósítsa azt a katolikus egységet, mely felé a középkor legragyogóbb, legtermészetesebb és legegységesebb művelődése törekedett.

Ez a történeti példa, — amit Jorga ilyen lelkes szavakkal jellemez, — minden népnel megújulva jelentkezett, ahol a katolicizmus nemzetfölötti lelki áramlása terjeszkedhetett. Ha az első föllépéskor idegen hittérítők jelentek is meg valamely népnel, azok mingyárt az illető nép fiából igyekeztek kiképezni annak a népnek a jövőendő egyházi vezetőit. Még a szertartások, imák és templomi énekek tekintetében is a katolicizmus a különböző népszellemekek új és új szárnyalásokat, lendületeket, magasztosságot felé törekvéseket adott, s viszont a népszellemnek ez a növekvése a katolicizmus emberiségi összhangját növelte. Ilyen kölcsönhatások csodálatos kivirágása a görög katolikus, vagy örmény katolikus, vagy más keleti katolikus rítusok gazdag jelképiessége és nemzeti nyelvhasználat; továbbá ilyen kivirágás a nemzeti szentek tisztelte a katolicizmus összefoglaló pártfogása alatt. Világos és fényes tanúságtétel, s minden nép hangján megszólaló bizonyosság ez amellet, hogy a katolicizmus a nemzeti eszmények ápolását ki nem zárja magából, hanem még emeli azokat

és az emberiség közös lelki kincsévé avatja.

Igy volt a multban, s így van a jelenben is. Tanulni lehetünk annak, hogy a katolicizmus mai terjedésében is mindenütt igyekszik bennszülött papságot nevelni, az illető nép kebeléből való püspököket fölszentelni. Mindenütt az illető nép nyelvén igyekszik megszólalni, akármilyen exotikus messzi országok és világtájak felé halad. Európában pedig, ahol a modern életviszonyok nagy szövevényessége és sokféle kiélezettsége napról-napra új problémákat termel, s a nemzeti léteket is sokszor kérdéssé teszi, a katolicizmus a maga hittanításával védí az egyes népnyelveket, s azok tisztelben tartásáért konkordátumokhoz tesz kikötéseket. Pár év előtt a svájci Friburgban a katolikus jogtudósok gyülekezete egész rendszert dolgozott ki arról is, hogy a népkisebbségek nemzeti léte minden erőltetett és elnyomó áthasonítástól megvédendő. Ennek a nagyjelentőségű állásfoglalásnak megindokolása az, hogy a nép, a nyelv, a nemzetiség, a nemzet az Istentől rendelt és adott természetesség, a családnak és a belőle kiviruló vérközösségnek a folytatása és növekvése.

Ime tehát a katolicizmus egyáltalán nem zárja ki magából a nemzeti érzések és természetes életerők érvényesülését. Nem zárja ki azt a népkisebbségi alakulatoknál se, sőt azoknál is a nemzeti lélek ápolását megvédelmezi és elősegíti. Az se ellenkezik a katolicizmus lényegével, hogy egyes népek és néptörzsek a saját kebelükből kívánjanak maguknak egyházi előljárókat; sőt a katolicizmus lényegével, terjedésével és megerősödésével éppen ez a kívánalom összhangzik a legjobban. Hogy etekintethen még a népkisebbségi magyarság se lehet kivétel, s hogy erre ez a magyarság a katolicizmus keretén belül érdemeket is szerzett, azt éppen Jorga tanár úr idézett párizsi előadása igen ékesszólóan bizonyította.

Róma cáfolja az Oroszországgal való diplomáciai szakítás hírét

Rómából jelentik: A francia sajtóban elterjedt hírekkel szemben, amelyek szerint Olaszország megszakítani szándékszik diplomáciai összeköttetéseit Moszkvával beavatott olasz körökben kijelentik, hogy ezek a hírek nem felelnek meg a valóságnak. Rámutatnak

együttal arra, hogy Olaszország és Szovjet-Oroszország kapcsolatai annyira rendszerben folynak, hogy több hete már rendszeres kereskedelmi tárgyalások vannak folyamatban a két ország képviselői között.

STEFIKE

Írta: GERGELY ISTVÁN

Mintha csak a szívéből került át „Isten hozta!” felirat a diadalívra a gyártelep kapujában. Igen, igen a jó Isten hozza ide Nagy Márton számára, inspekció útján a központi igazgató urat, aki előtt most először ismételteti meg alázatos kérelmét. Ugy is, mint bevált régi hivatalnok, úgy is, mint egykori osztálytársa a gimnáziumban.

Mikor az új főnök gyönyörű beszéddel, amelyben „testvéreinek a munkában” nevezte hivatalnokait és alkalmazottait, alázatos folyamodványban kérelmezte, hogy vagy helyezték át a központba, vagy pedig adjanak valami kis állást az ő lányának az itteni gyárüzemben. Az apa tudta, hogy mitől jó, ha ez a bolondos Stefike anyjának oltalma lett marad. Folyamodványában kerulte a mult emlégetését, egyetlen egy lírai célzás a diákélet közös emléke volt. „Mint egykori osztálytárs.” A tegezést ravaszul elkerülte, mindazonáltal alkalmazta a „Méltóságod” megszólítást.

Még csak választ sem kapott. Ez fájt, eleinte nagyon fájt. De alázatos lelkével az évek hosszu során át megtanulta, hogyan kell sérelmet, megalázást elmagyarázni, megszépíteni magunk előtt. A folyamodvány bizonyára nem került az elnök asztalára. Vagy: az is lehet, előfordul nem egyszer, hogy a válasz elveszett a postán.

De most találkoznunk fognak. Szemtől szembe állnak egymással. És olyan jó pajtasok voltak. Nyolc esztendőn át. Ó, nem lehet elfeledkezni mindenről... Nem, nem azt nem lehet! És valahogyan elhomályosult Nagy Márton pápaszemének vastag üvege.

— Aztán ne légy maffia, — biztatta kollé-

gája, a másik íróasztal mellől. — Emlékeztess csak, hogy az érettségim te loptak kezébe a latin fordítást a pad alatt. — Mert Nagy Márton elbűszkölködött iskolaelményeivel, amikor egykori iskolatársa lett ur élet és halál felett a nagyüzemben. Mint mindig, ha valami okból fölindult, foghíjjas fésűjével nyakából tar feje bubjára fésülte haját és a maga negyvenöt esztendőjének korai rokkantságában öreges elérzékenyültséggel szípogeta, nyelvével meg-megakadva megritkult fogcsorán:

— Szép, élénk fiu volt, mozgalmas, kezdeményezése mindennek az iskolában. Ő eszelt ki minden csinnytetet, de mindig ki tudott bujni a felelősség alól, a többieket pedig megbüntették. Roppant ügyes volt, hiába vigyáztunk, elcsepett tizorai vajkenyerünket, de nem lehetett haragudni rá, akárhogyan is imposztorkodott. Előadás alatt csak amugy félfüllel figyelt, ottben nem is tanult, egyszer a történelem tanára rajtakapta, hogy a fiúnak még csak tankönyve sincsen. — Hallod-e te zseni, — fenyegette gúnyolódva, — ha a jövő órán nem lesz Vargha Ottó, röpülsz, érted? — Attól kezdve — csupa elezséges mellett — „zseni” volt a beceneve. Enzem, a tiszta jelest, — végül mint praematurus végeztem — „tökfilkónak” szólítottak a fiuk. Szép idők voltak...

Hármat kondult a gong. Az előkelő vendég az igazgatósági épületbe lépett... Végigjárta az irodákat...

Izgatott percek. Még egy pilantás az íróasztalra. Rendezgetés. Kabátsimítás. Nyakkendővizsgálat. Munkaszinlés. Szívdobogás. Valami moraj közeledik... Most hirtelen kitarul az ajtó.

A gyárigazgató előre bocsátja a méltóságos urat, nyomában néhány főhivatalnok, ahogyan tábornokot kísér a törzskar. Közömbös hadarással hallja a nevüket: — Két régi derék hivatal-

nokunk: Nagy Márton és... Egy daliás alak áthalad a szobán, mint valami tűnő jelenség... Csak az egyiptomi cigaretta ópiumos illata árulja el, hogy nem volt csalóka vízió. Aztán belihog a titkar:

Három óraker minden hivatalnok családjával együtt a háza előtt tartózkodják. Őméltósága még távozása előtt a lakótelepet is inspicálja... Aztán valamennyien az autóhoz kísérik... Az igazgató ur a távozáskor lelkes, kitartó éljenzést és kendőlobogtatást kíván, mindaddig, míg Őméltóságának autója el nem tűnik.

Ezen a napon Nagy Márton nem nyult az ebédhez. Felesége sirt. Stefike mogorva arcot vágott és lelkesen beebédelt.

Közeledett a húscsú órája. A telepi házak ele alltak a hivatalnokok. Kiki a családjával. Az igazgatósági épület felől — kövér szivarral a szája sarkában — magastermetű ur lépdelt, libegő sarga nyers vászonkabátban, pepita sapkája alatt homlokára tolt autózsemüveggel... Egy vakmerő barna férfiar, mindent birtokló szemsugárzással, éles állat mint valami fejstét, belevágta a napsugaras levegőbe.

Stefike felfigyelt, mint valami ugrásra kész macska Őméltósága az egyes családi csoportok előtt fejével biccentett, megelégedett, jóakarutalag, örvendezve, mintha csak azt akarná mondani: — Valamennyiünknek jól megy a sorunk, igaz?

De Stefiké előtt megállt. Hódolatosan meglepődve nezett a karcsu teremtre, ebbe a tartóztató, sötét szempárba, bolondos összevissza fekete hajába:

— Szintén tisztviselőnk? — hallott Nagy Márton egy hívó, hízogó, sötét bariton, aminek első áramlatában udvarlás, kérdés, szemtelenség lappangott... Aztán egy egészen új ismeretlen

A belga szocialisták vezérei összekülönböztek a „népfront”-alakítás kérdésében

Vandervele a népfront mellett, Spaak külügyminiszter ellene. Spaak nyilvános népgyűlésen megindokolta magatartását

Brüsszelből jelentik: Mint ismeretes, Vandervele, közegészségügyi miniszter lemondott állásáról és már utódát is kinevezték. A lemondás oka az volt, hogy Vandervele a belga népfront megalakítását, tehát a szocialisták és kommunisták együttműködését sürgette. Vandervele a szocialisták régi nemzedékének a vezére, ki egyszer a második internacionálénak is elnöke volt; egyébként festőművész. A szocialisták újabb nemzedékének Spaak külügyminiszter a vezére. Spaak a belga népfront megalakulását ellenezte. A két szocialista vezér közti ellentét vezetett aztán a Vandervele lemondására.

Spaak külügyminiszter pénteken egy szocialista gyűlésen beszédet mondott. Beszédét a kommunisták és a forradalmi szocialisták (ez utóbbiak belga trotszkistáknak vallják magukat), állandó közbeküldéssel és füttyhangversennyel zavarták meg. Azt követelték, hogy a belga kormány adjon ágyukat a valenciai vörös kormánynak.

Spaak külügyminiszter erre védelmébe vette a belga kormány benemavatkozási politikáját és többek között a következőket mondotta:

— A francia szocialisták joggal mondhatják, „Blumnak köszönhetjük, hogy megmentette számunkra a békét.” Én Belgiumban ugyanez irányban dolgozom és a belga szocialisták mégis sárba akarnak rántani. Nem akarok Blum mögé rejtőzni, de együttérzek vele. Mennél hosszabb ideig tart a spanyol polgárháború, annál nagyobb az általános háború kockázata.

A belga szocialisták és kommunisták együttműködéséről, vagyis a közegészségügyi miniszter lemondásáról szólva, Spaak a következőket mondotta:

— Belgium lakosságának egyharmada a

női hangot, amiben valami furcsa zenei festéssel biztatás, ígéret, könnyelműség vibrált. Valahogyan olyasmit érzett Nagy Márton, mintha itt nem is két ember beszélgetne egymással, hanem mintha valami gyalázatosság történnék, amit szégyelni kellene... Amit nem lehet elviselni... Pedig csak ilyen szavakat hallott: „Kereskedelmi akadémiát végeztem... Gyorsírás, gépirás, németül, magyarul... Most tanulok angolul... Apa szeretné itt a gyárban...”

— Igen, itt a gyárban — ocsudott fel Nagy Márton.

Hadd lássák, hadd lássa mindenki, elsősorban a mindenható vezető, hogy ő is itt van és biztos védeimében hozzáférhetlen a lánya, de szívében szégyenkezett, közel a gyámoltalan síráshoz.

— Ni, Márton, te vagy?!... — Öméltósága még csak nem is színelte, hogy szándékosan nem ismert rá eleddig régi pajtására. — Megöregedtünk mind a ketten, — évődött kacérul a diadalmasan szép férfi a megtört kulival.

— Szervusz Márton. — kezit csókolom, szép kis kisasszonyom... Majd csak kieszelünk valamit.

Es mielőtt az autóra szállt volna, lelkes éljenzés közepette — nagy sportkeztüjével Stefi felé integetett, mintha csak őt látná, mintha a gyárigazgató, hivatalnoksereg, éljenző sokaság nem is léteznék a világon.

Az igazgató ur pedig lelkendezve rohant Mártonhoz:

— Kedves barátom — először szólította így — szívből gratulálok, öméltósága a központi titkárságha vette fel Stefikét. Már a hónap végén el kell utaznia, hogy jelentkezék.

Nagy Márton dühében előhuzta foghíjas fésűjét, majd tehetetlen eltiportságban selypített:

— Stefi itthon marad!

KALODONT

— a habzó fogpaszta megóvja fogai épségét és egészségét.

Kalodont 3 kiváló tulajdonsága biztosítja a helyes fogápolást:

1. a speciális fog-és száj-szoppon egybe hatja alaposan meg tisztítja a fogakat, azt is ahová a fogkefe nem juthat el;
2. a különlegesen finom tisztító anyag kifényesíti a fogzománcot, anélkül hogy azt megkárnádna;
3. a Dr. Bräunlich által összeállított Saffortzia-Oleat fokozatosan távolítja el a fogkövet és megakadályozza az újraképződést.

KALODONT

FOGKÓ ELLEN

demokratákat támogatja, másik harmada a fasizmus híve, harmadik harmadának nincs véleménye és ingadozik. Ezt az utolsó egyharmadot nem szabad olyan választás elé állítani,

hogy a fasizmushoz csatlakozzék-e, vagy a demokráciához. Ezért nem volna helyes megalakítani Belgiumban a népfrontot, mint azt Spanyolországban és Franciaországban tették.

A francia légügyi miniszter csatája a francia vezérkar lapjával

Az Echo de Paris szerkesztője a képviselőház elé vitte azt a vádat, hogy Pierre Cot a spanyol vöröseknek átcsempesztte a franciák legújabb rendszerű rendszerű repülőgépét

Párizsból jelentik: A francia kamara pénteki ülésén került sor De Charyllis, jobboldali képviselő felszólalására a spanyol vörös kormánynak szállított hadirepülőgép ügyében. Amint ismeretes, a képviselő a maga lapjában, a vezérkar és hadiérdekeltségek által pártolt „Echo de Paris”-ban azzal vádolta meg Pierre Cot légügyi minisztert, hogy a francia légiflotta legmodernebb típusú és legnagyobb értékű repülőgépét átengedte a barcelonai vörös kormánynak.

A miniszter ezért rágalmozás címén pört indított a képviselő ellen.

Péntek délutáni felszólalása során Cheryllis többek között a következőket mondotta:

— Nemsokára fel fogják függeszteni — mondotta — képviselői mentelmi jogomat. Erre az időre tartom fenn azt a bizonyító anyagot, amely rendelkezésemre áll. Most ennek az iratanyagnak csak egyetlen darabját ismertetem, mely bizonyítja, hogy a francia hadsereg legújabb rendszerű Devoitin-repülőgépét Barcelonának december 19-én bocsátották rendelkezésére. Ez az irat egy francia pilóta levele. A pilóta látta, amikor az említett repülőgép Barcelonában leszállt. A párizsi spanyol katonai attasé meglátogatott és azt mondotta, bizonyítéka van arról, hogy a francia kormány repülőgépét küldött Spanyolországba. Kijelen-

tette előttem az attasé, hogy ezeket a bizonyító okmányokat elviszi a német katonai attasénak.

A baloldaltól erre zajos kiáltások hangzottak: Szégyelje magát!

A légügyi miniszter kijelentette, hogy a szóbanforgó repülőgépek Franciaország területéről sohasem távoztak.

Cheryllis: Az egyesszámú repülőgép ugyanakkor távozott, mint a kettős. Ez kénytelen volt Limogesnél leszállani. Ime, itt a fényképfelvétel, amely a gépről Limogesben készült.

Beranger, aki légügyi szempontból az ügyben tanácsadót folytatott, kijelentette, hogy a fényképfelvétel nem katonai Devoitin repülőgépét ábrázol, hanem olyant, amelyet épügy, mint négy másik gépet, a külföld is megvásárolhatott.

Megkezdődött Sigheten a cseh-román vegyesbizottsági tárgyalás. Saját tud. A szerdára tervezett cseh-román vegyesbizottsági tárgyalás csütörtökön reggel vette kezdetét a megyeházán. A tárgyalások előreláthatólag pár napot fognak igénybe venni, melyen a kettészakadt Salmár és Maramures megyék vagyoni ügyeit tárgyalják. A tárgyalásokat Hodor Victor közigazgatási vezérfelügyelő vezeti.

A tudományos irodalom eseménye, a könyvpiac szenzációja
nyolc kötetben (kb. 2000 oldal)

A KERESZTÉNY EGYHÁZ TÖRTÉNETE

Szerkesztő: *Bangha Béla és Ijjas Antal.*

Érdekes és színesebb, mint a legromantikusabb film, vagy legfordulatosabb regény. Szereplői nemzetek, császárok, pápák, eretnekvezérek, szentek, tudósok, háborúk, századok és kontinensek. Hézagpótló és úttörő munka. Nem tankönyv, hanem feltétlen tudományosságá mellett a nagyközönség legszélesebb rétegeit érdeklő művészi alkotás.

Terjedelme nyolc kötet:

- I. Az Ósegyház.
- II. Egyházatyák kora.
- III. Az Egyház és a barbár világ.
- IV. A középkor Egyháza.

- V. Reneszánsz és hitsszakadás.
- VI. A katolikus felújulás.
- VII. Az Egyház és a forradalom.
- VIII. A legújabb kor egyháztörténete.

Nincs művelt ember, akinek ne volna szüksége erre a műre; leginkább érdeklő a katolikus intelligencia minden tagozatát, egyháziakat, növendékpapokat, világiakat egyaránt.

A 8 kötetes mű finom kartonkötésben vagy gyönyörű vászonkötésben kapható. Egy sorozat (mind a 8 kötet) ára fűzve 1500 Lei, kötve 2000 Lei. Az egész sorozat fűzve *havi 150 lei*, a kötött sorozat *havi 200 Lei részletfizetésre is* kapható. Aki mind a nyolc kötetet *előre* kifizeti, 10 százalék kedvezményt élvez.

Eddig összesen 2 kötet jelent meg: I. Az Ósegyház és II. Egyházatyák kora.
A többi kötet gyors ütemben jelenik meg 1937 karácsonyáig.

Hitler kancellár beszéde a nemzeti szocialista uralom negyedik évfordulója alkalmából

Berlin lobogódiszben. Angol politikai körök történelmi jelentőséget tulajdonítanak a birodalmi vezér beszédének

Berlinből jelentik: A birodalmi fővárost szombatra virradó éjszaka lobogódiszbe öltöztették. Már a kora reggeli órákban megtörténtek az intézkedések, hogy a gyárakban, áruházakban és műhelyekben a birodalmi vezér és kancellár beszédjének idejére abbamaradjon a munka, az alkalmazottak hangszórók mellett hallgatják végig a vezér beszédét.

A január 30-iki ünnepségeket *Göbbels* birodalmi propagandaügyi miniszternek a német tanulóifjúsághoz intézett rádióbeszéde vezette be. Beszéde bevezetésében elmondotta, hogy mi történt 4 év előtt.

— Lehet, — mondotta többek között, — hogy mi, németek, nem örvendünk túl nagy szeretettel a világ népeinél, mert olyan szorgalmasak, kötelességtudók, bátrak és alaposak vagyunk. De éppen ezek azok az erények, amelyek naggyá tették népünket és nemzetünket. Éppen ezért nem tágitunk és gyermekeinket is ezekben az erényekben akarjuk fölnevelni.

Londonból jelentik: Az angol politikai közvélemény feszült érdeklődéssel várja *Hitler* beszédét, amelynek történelmi jelentőséget tulajdonítanak.

Eden külügyminiszter, aki péntek este Genfből visszaérkezett Londonba, szokásától eltérően a szombati napot is a fővárosban tölti és a külügyminisztériumban hallgatja végig *Hitler* beszédét.

Németország továbbra is kítart a kétoldalu szerződések mellett

Berlinből jelentik: *Ribbentrop* londoni német nagykövet, a nemzeti szocializmus uralomra jutásának negyedik évfordulója alkalmából cikket írt a „*Völkischer Beobachter*”-ben, a nemzeti szocializmus külpolitikájáról. A cikk válasznak tekinthető *Blum* beszédére és többek között a következőket mondja:

— Németország áttekinthetetlen és egymást keresztező együttes szerződéseiben nem

látja a béke biztonságát. Német felfogás szerint az oszthatatlan béke és egyetemes biztonság jelzava a valóságban oszthatatlan háborút és egyetemes bizonytalanságot jelent. Németország a jövőben is habozás nélkül követi majd a megegyezésre hajlandó nemzetekkel bevált kétoldalu megállapodások útját. A német külpolitikát döntően befolyásolja a megalkuvás nélküli állásfoglalás a világbolezvizmussal szemben. A német-japán szerződés az első nemzetközi egyezmény a bolezvizmus leküzdésére. Legfőbb óhajunk, hogy más államok is csatlakozzanak ehhez az egyezményhez és a világ megismerje igazi alakjában a társadalmi rendnek és világbékének azt a hatalmas ellenségét, amely felelős Spanyolország elpusztulásáért is. A jelek arra vallanak, hogy lassanként felébred a többi nép is és ezért bizakodással tekinthetünk a jövő felé.

Cot francia légügyi miniszter zavarba jutott

A kormány nem kéri *De Charyllis* mentelmi joga felfüggesztését

Párizsból jelentik: A francia kormány elhatározta, hogy nem kéri *Cheryllis* képviselő mentelmi jogának felfüggesztését, akit pedig tudvalevőleg éppen *Cot* miniszter panaszára a spanyolországi repülőgépszállítás ügyével kapcsolatban a törvényszék állhírtérjesztés címén vád alá helyezte.

A pénteki viharos kamarai vita után *Cheryllis* képviselő a folyosón beszélgetést kezdetül *Cot* légügyi miniszterrel. Elmondotta, hogy a kamarai események meggátolták az ügyben való teljes magyarázkodást. De kéri a minisztert, hogy a kormány indítványozza a kamaránál a törvényszéki eljárás érdekében a mentel-

Beszél a vezér. Összehasonlítja a nemzeti- szocialisták és a demokraták forradalmi között

Berlinből jelentik: A német birodalmi gyűlés szombaton délben egy órákor ült össze. Az előre megállapított formások lezajlása után *Hitler* vezér és kancellár emelkedett szólásra és elkezdte az egész világon hatalmas érdeklődéssel várt beszédét. Beszéde elején viszapillantást vetett arra a négy esztendőre, mely kormányra lépése óta eltelt és többek között a következőket mondott:

— Ki hasonlíthatja össze a mai Németországot azzal a Németországgal, amely 4 év előtt volt, január 30-án, amikoris ebben az órában letettem az esküt a birodalmi elnök kezébe. A nemzeti szocialista forradalom legelső sorban a forradalmak forradalma volt. Ezzel azt a gondolatot akarom kifejezni, hogy évezredek óta az a felfogás alakult ki és rögződött meg a köztudatban, hogy minden igazi forradalom ismertetőjele a régi hatalom véres megsemmisítése és a köz- és magánberendezések, vagyis a tulajdonnak elpusztítása. Itt van a legnagyobb különbség a nemzeti szocializmus és más forradalmak között, eltekintve az olasz fasiszta felemelkedéstől. Nem tudom, akadt-e valaha ilyen átütőerejű forradalom, mint amilyen a nemzeti szocialista forradalom volt, mely számos régi politikai funkcionáriust is zavartalanul, békében hagyott működni és számos, legelkeseredettebb ellenségének is a legmagasabb állami hivatalban meghagyta teljes járandóságukat és nyugdíjukat. Lehet, hogy éppen ez az eljárás kifelé nem mindig használt nekünk. Csak néhány hónap előtt gondolta néhány tiszteletreméltó brit világpolgár, hogy hozzánk kell fordulnia tiltakozásával, amikor az egyik moszkvai egyedet viszatartották az egyik német koncentrációs táborban. Bizonyára csak tájékoztatásomnak tudhatom be, hogy sohasem hallottam arról, mintha ezek a tiszteletreméltó férfiak annak idején hasonlóképpen tiltakoztak volna néhány moszkvai gonosztevő Németországban elkövetett erőszakos cselekedetei miatt. Arról sem tudok, hogy ezek a tiszteletreméltó férfiak valaha tiltakoztak volna az ellen a jelző ellen, hogy „*üssétek agyon a fasisztákat, bárhol találjátok őket.*” Valamint arról sem, hogy az illetők most kifejezést adtak volna felháborodásuknak azért, hogy Spanyolországban férfiak, nők és gyermekek tízezreit lemészárolták, meggyalázták, vagy elevenen elégették. Akik ismerik a spanyol eseményeket, azt állítják, hogy több, mint 170 ezer embert gyilkoltak le állatias kegyetlenséggel. Ha a derék demokrata forradalmárok a spanyol eseményeket veszik alapul, akkor a nemzeti szocialista forradalomnak, tekintettel arra, hogy Németország lakossága háromszor nagyobb, mint Spanyolországé, négy-öttszáz ezer embert lett volna joga legyilkolni. Ugy látszik, mulasztásnak tekintik, hogy ezt nem tettük meg és ezt a demokrata világpolgárok kegyetlenül elítélik. (Lapunk zártakor a birodalmi gyűlés még folyik)

Cot francia légügyi miniszter zavarba jutott

A kormány nem kéri *De Charyllis* mentelmi joga felfüggesztését

mi jog felfüggesztését. Akkor az erre vonatkozó vitában nyilvánosságra hozza a rendelkezésre álló okmányokat. *Cot* erre nagy zavarba jött és kijelentette, hogy a kormány nem kívánja a képviselő mentelmi jogának felfüggesztését. *Cheryllis* erre azt válaszolta, hogy az ügyre mindamelllett fényt kell deríteni és fenntartja a magyarázkodás jogát.

Ovassátok és terjesszék
a Magyar Lapok-at!

Amit már nem is mertem remélni, megtörtént...

„10 esztendeig szenvedtem súlyos gyomorbetegséggel, hiába próbálkoztam a legkülönbözőbb gyógyszerekkel, nem segitettek. Már minden reményemet elvesztettem, amikor felhívták figyelmemet a Gastro D. amerikai gyógyszerre. Rendeltem egy üveggel és annak elfogyasztása után el vagyok ragadtatva a csodálatos eredménytől. Ugy érzem, mintha újjászülettem volna, tudok enni, aludni, nincsenek fájdalmaim. Szíveskedjenek még 2 üveggel küldeni, hogy folytassam a kurát. Gordosescu I. N., szövetkezeti könyvelő, Moara Sicăvoia, Jud. Dombovita.” Gastro D. kapható minden gyógyszerárban és drogériában, vagy postán megrendelhető Császár E. gyógyszerárban, București, Calea Victoriei 124.

Fenti elismerő sorokhoz még csak annyit fűzünk hozzá, hogy a Gastro D. kezelés ajánlata az összes gyomor- és bélbántalmak, székrekedés, valamint epe-, vese- és mindenemű ideges emésztési zavarok ellen.

Akinek sok a pénze

szívesen issza, mert jó és egészséges, aki pedig takarékoskodni akar azért, mert nagyon olcsó. De mindannyian szívesen isszák. A jómódúak egészséges voltát, a szegényebbek olcsóságát, pompás ízét és tápláló erejét kedvelik. Az olcsó és ízletes

Kathreiner és Franck
éppen a mai nehéz időkben ajánlatos!

Ítéletet hirdettek Radek és társai politikai bűnpörében

A vádlottak utolsó szavukkal ismételték a bűn beismerését s főbűnősként vádolták Trockijt. — Csak Muralov vádlott hozta fel, hogy tizheti veréssel kényszerítették ki a beismerő vallomást

Moszkvából jelentik: A Radek és társai elleni bűnpör péntek délutáni tárgyalása során a vádlottak az utolsó szó jogán egymásután szólaltak fel.

Radek, Szokolnyikov és Szesztov ezuttal is beismerték bűnösségüket és kijelentették, hogy nem számítanak kegyelemre.

Pjatakov sajnálatát fejezte ki, hogy nem került velük együtt a vádlottak padjára Trockij, a főbűnös is. Csupán Szokolnyikov, volt londoni követ kérte, hogy életét hagyják meg, hivatkozással arra, hogy az ő beismerő vallomása tette lehetővé az egész összeesküvés leleplezését. Azért is hagyják meg életét, — úgy mond, — hogy alkalma legyen bűnét a haza érdekében helyrehozni.

Nagy feltűnést keltett Muralov vádlott beszéde.

Muralov elmondotta, hogy a GPU börtönében tíz héten át állandóan verték, hogy beismerő vallomást csikarjanak ki tőle. Tíz héten keresztül ellenállott és csak akkor „ismerte be” bűnét, amikor elébetették a többi vádlott „beismerő vallomását.”

Radek vallomásában Trockijt vádolta és kijelentette, hogy Trockij újabb titkos terrorista szervezetet alapított, amelyet még nem lepleztek le teljesen. Trockij — úgy mond — külföldi alakulatokra támaszkodott, amelyek a német fasizmus révén jöttek létre.

— Tudjuk — mondotta Radek, — hogy nem kérhetünk megbocsátást, de mi mégis kérünk. Nem kételkedünk abban, hogy a szovjet hatalma érvényesülni fog Trockijjal szemben. A hazaárulásért helyt kell állnunk a szovjet igazságszolgáltatás előtt és lelkiismeretes emberhez méltóan fogadjuk az ítéletet.

NAVASIN TEMETÉSEN SPINASSE MINISZTER KIFAKADT A POLITIKAI GYILKOSSÁGOK BORSZALMAI ELLEN

Párizsból jelentik: A Navasin Dimitrij temetésén, mely pénteken volt Párizsban, De Monzie, volt miniszter és Spinasse, nemzetgazdasági miniszter is beszédet mondott.

A temetésen számos közéleti személyiség jelent meg.

Spinasse a beszéd során ilyen kérdéseket tett föl:

— Vajjon Franciaország felháborodás nélkül fogja-e eltűrni ezt a gyilkosságot és hozzá fogunk-e ismét szokni a politikai gyilkosságok

borzalmához? Ki és miért követte el ezt a gyilkosságot? A bátorság, jószág és értelem elég ok-e arra, hogy valakit eltegyenek láb alól?

A nyomozó hatóságok, — mint ismeretes — elrendelték Navasin bankszámláinak megvizsgálását. Mint megállapítást nyert, a betétek

Tizenhárom halálos ítélet. — Radek tíz évi börtönt kapott

Moszkvából jelentik: A trotszkista bűnpörben szombaton hajnalban hirdették ítéletet a szovjetbíróság. Ítélethirdetés előtt a bíróság közel hatóra hosszat tanácskozott, este hét órától hajnali egy óráig. 13 vádlottat halálra, Radek, Szokolnyikov és Arnold vádlottakat 10—10 évi, Troilovot 8 évi börtönre ítélte a bíróság.

A négy elzárásra ítéltnek a szovjetbíróság azért kegyelmezett meg, mert azok nem vettek részt közvetlenül a szabotázsban. Az ítélet kihirdetését a vádlottak egykedvűen hallgatták végig, de a hallgatóság felszisszent, mikor megtudta, hogy Radeket és Szokolnyikot nem halálos ítélettel sújtották. Az ítélet elhangzása után az elítélteket szuronyos katonák

összege nem haladja meg a 25 ezer frankot. A Paris Soir lehetségesnek tartja, hogy nem politikai gyilkosságról van szó, hanem egy örült, vagy elmebeteg ember gyilkolta meg Navasin Dimitrijt. A Bois de Boulogne-ban ugyanis, ahol Navasint meggyilkolva találták, a lap szerint, egy felfegyverzett elmebeteg ember szokott sétálni, aki eddig főleg a kutyákat riasztgatta.

NORVÉGIA HIVATALOSAN MEGCÁFOLJA AZ EGYIK BEISMERŐ VALLOMÁST

Oslóból jelentik: Mint ismeretes, a Radek-pörben olyan vallomások hangzottak el, amelyeknek a valótlanága kézenfekvő.

Az egyik vádlott, Pjatakov, azt vallotta, hogy 1935 decemberében Berlinből repülőgépen Oslóba ment és ott hosszabb megbeszélést folytatott Trockijjal.

Norvégiában most hivatalosan megállapították, hogy 1935 decemberében egyetlen repülőgép sem érkezett Berlinből Oslóba és ezt egy norvég képviselő táviratban közölte is a moszkvai per elnökével.

vezették celláikba. A halálraítéltek nem számíthatnak kegyelemre, mert a fennálló törvények értelmében nincs mód a halálbüntetéssel sújtottak megkegyelmezésére.

Vihar a Földközi-tengeren

Árvízveszedelmek fenyegetik Franciaországot

Párizsból jelentik: Az ország több részéből heves viharokat és áradásokat jelentenek. A Rhone folyó vizállása aggasztóan emelkedik. Dél-Franciaországban két nap óta szüntelenül esik az eső. Nizzában két óra hosszat tartó vihar dühöngött, úgyhogy a nizzai karnevál ünnepeit kénytelenek voltak elhalasztani. Marseille és Ventimiglia között a föld egyrésze víz alatt van. Tulon környékén a virágültetvényeket kétméteres víz takarja. Cannes-ban a háborgó tenger hullámai kicsaptak a város utcáira, úgyhogy a közlekedés teljesen megakadt. A löversenyeket nem tarthatták meg. Hendayeből Perpignanból és Lilleből szintén áradásokat jelentenek. A Bretagne spartvidékén több helyen szökőár lépett fel és helyenként nagy károkat okozott. Ajaccioi jelentés szerint a Földközi-tengeren hatalmas vihar dühöng. A hajók nagy késéssel közlekednek.

Casablancái távirat szerint Marokkó partjain heves vihartól kísért szökőár pusztít. A casablancái kikötő forgalmát kénytelenek voltak beszüntetni. Tangerben feldöntötte a vihar a hajóállomás épületét. Az anyagi kár egymillió font.

A nátha nem ártalmatlan

— Olyan náthám van, hogy nem látok.
— Dörzsölje be a fejét **CARMOL**-al*) és kösse be egy kendővel. Holnapig nem lesz semmi baja!

*) Carmol a legjobb bedörzsölőszer megfázás, gripa, reumatikus fájdalmak és láz ellen. **Ara üvegenként 22 lel.**

Bálra készülnek a bucarestii magyar diákok

és szorongva várják a transzylván postát

Bucuresti... Szegényes az idén a bucaresti farsang. Máskor egymást érték a magyar mulatságok, műsoros estek, műkedvelői előadások. S az idén alig hoz a posta egy-két meghívót. De a diákoké ebben az évben is megérkezett. Tebetségesen megrajzolt piros szíven táncoló magyarruhás pároska libeg be rajta a magyar házakhoz s a február 1-re a „Liedertafel” terem-be szülő meghívás alakításain és a rendezők névsorán kívül szerény és bensőséges felhívást is tartalmaz a meghívó, amelyben a tizenkettedik diákbált rendező bucaresti magyar diákság az ardeali magyarság pártfogását kéri.

Felmerül ilyenkor a kérdés: mivel fizetik vissza ezek az ifjak a magyar társadalomnak azt az áldozatot, amellyel megkönnyítik, lehetővé teszik, hogy a fővárosban fenntartsák magukat és elfogadható körülmények között folytassák tanulmányaikat?

Azzal, hogy dolgoznak. Aki ismeri életüket, az nyugodt szívvel állíthatja, hogy bucaresti diákjaink komoly és megbecsülést érdemlő munkát végeznek.

Ma körülbelül 120—140 magyar egyetemi hallgató él Bucarestben; legalább is ennyi azoknak a száma, akik magyar diáktársaikkal kapcsolatot tartanak fenn. Ezek közül 58-an laknak a református iskola egyik szárnyában berendezett diákothozban, amelyet az ősszel kibővítettek s kissé rendezték, úgyhogy ma jóval kényelmesebb és emberségesebb a fiúk elhelyezése, mint ezelőtt. Természetesen még mindig messze áll az otthon attól, hogy minden tekintetben alkalmas legyen tanulmányi, egészségügyi, kényelmi és egyéb szempontokból, de egy modern otthon berendezése messze felülhaladja a romániai magyarság teherbíróképességét.

Az otthon lakóinak legnagyobb része olyan fakultások hallgatóiból tevődik össze, amelyek csak Bucarestben látogatók. Elég szigorú együtt élési szabályok uralma alatt állanak a fiúk, amelyek tiszteletbentartásához úgy ragaszkodnak, mint valami alkotmányhoz. Nagyon demokratikus jellegű ez az alkotmány és sarkalatos pontja az otthon széleskörű önkormányzati joga. Időnként apró palotatorradalmak rázzák meg az otthon nyugalomát s ezek rendszerint olyan kísérletekben, kezdeményezésekben vagy törekvésekben nyerik magyarizációjukat, amelyekben a diákok az önkormányzat veszélyeztetését érzik. De a gondnoktanács és más intéző körök bölcsessége és az ifjuság jóindulata mindig hamar megtalálja a kibékítő megoldást és a nyugalom helyreáll.

Pontosan elírja ez az alkotmány többek között az elhelyezkedés nagyon jellemző szabályait. Mert nem mindegy, hogy valaki háromgyás szobában lakik-e, vagy pedig közel húsz-személyes tömeglakásban. A jobb helyekhez való jogot pontrendszer állapítja meg. A bevégzett egyetemi évek, a rendes időben letett vizsgák és a diákköri művelődési munkában való részvétel bizonyos pontszámot jelent ennek, aminek gondos nyilvántartása van. S minden év kezdetén először azok választják ki lakóhelyüket, akik legtöbb ponttal rendelkeznek.

De akár három-helyes szobában, akár tizenhat helyes teremben lakik a diák, meg van az otthonban a lehetősége, hogy komolyan dolgozzék. Van külön tanuló és társalgó termük 1200 kötetes könyvtárral, folyóiratokkal, napilapokkal. Kőri életük is van a Kós Ferenc kör diákosztályának keretei között, ami módot nyújt nekik ahhoz, hogy kéthetenként meghitt körben előadásokat tartsanak s ezzel az egyetemi tanulmányokon túl is szélesítsék ismereteiket. Kiegészítő est a belső munkát az otthon lakónika ugynevezett kisakadémiája, ami bizonyos tárgykörökben vagy tudományágban való együttes munkálkodásnak eredeti módja.

Az egyetemen jól megállják helyüket ifjaink. Az ösdiák jobb időkből kitermelődött típusa kihalófélben van itt. Minden évben egész kis csapat magyar fiatalember és leány hagyja el a bucaresti egyetemet. Vannak közöttük kitűnő végzettségűek, akik egész tanulmányi idejük alatt magukra vonták tanáraik s diáktársaik figyelmét, Isten-adta tehetségükkel és szorgalmukkal egyaránt. A jelenlegi magyar diákok Szóts Ernő műegyetemi hallgatója is, negyedik éve mindig legelső volt évfolyamában, úgyhogy állami ösztöndíjat is vivott ki hazánknak.

De vannak a diákothoznak más büszkeségei is. Így: Szathmáry Kamilló végzett kereskedelmi akadémista, aki most doktorátuszra készül, egyik legjobb vívója Romániának. Országos versenyen második díjat nyert s kiküldték a nyáron a berlini olimpiára is, ahol becsülettel for-

gatta a kardot. Az elődöntőbe bekerült, de ott a magyar Rajcsányitól 5:2-re kikapott és kiesett a küzdelemből. Tagja volt a román olimpiai bajnoksápnak is, amely azonban, mint ismeretes, nem tudott eredményt érni el.

A második híresség Labud József harmadéves műegyetemi hallgatója, aki nona tulajdonképpen csak műkedvelő a képzőművészetben, mert soha senkitől sem tanulta, már két ízben bejutott képeivel a Hivatalos Szalon kiállítására. Legutóbb két linoleum metszetét és egy szénrajz-önarckéjét fogadták el, s akkora feltűnést keltettek munkái, hogy egyik képét az „Utközvők” című megvette az állam s egy elől francia művészeti folyóirat felkérte, küldje el Párizsba valamelyik metszetét a folyóiratban való reprodukálás céljából. Valaki megkérdezte az albauliai származású, fiatal östehetséget, hogy miért nem iratkozott be a képzőművészeti főiskolába, mikor ime, könnyen veri teljesítményeivel a művésznövendéket is. De ő vállatvonva felelte: — A művészi pálya nem pálya.

Amiben igazsá lehet s valószínű, hogy később hasznát is látja a mérnöki tudományoknak, de egyelőre a művészet hoz neki a kenyérre...

Mint ahogy a képzőművészet általában hajt itt-ott egy kis zsebpénzre valót a hivatásos művészelőteknek, a képzőművészeti főiskolásoknak is. Tavasszal a „Bucuresti Hónap” kiállításán néhány pavilonban magyar fiúk végezték a dízel-festő munkát. Van egy pár mozi a fővárosban, amely — olcsó pénzért — magyar diákokkal festeti plakátjait. Ha magyar egyesületeknek színpalackra, magyarító képekre, díszítésekre van szükségük, akkor biztos, hogy a magyar

diákothozhoz fordulnak, amely gyorsan és pottomárért szállítja a munkát.

Ezek a jövedelmek azonban — természetesen — csak cigarettára valók. A fenntartás komoly költségeit a szülők izzadják ki s ahol azok nem bírják megtenni ezt, a társadalomra vár a nagy feladat. Mostanában a diákbált meghívó figyelmeztette erre a feladatra Ardeal közönségét. Nem kevesebb mint 1800 csinos kiállítású meghívót küldtek szét a fiúk Ardealba, kereken háromszor annyit, mint Bucarestbe. Ez az arányszám ékesszólóan mutatja, hogy ha a diákok az erkölcsi sikert Bucuresti közönségétől várják, — amely évek óta megszokta már, hogy a diákbált a főváros legszebb s legjobb hangulatú magyar mulatsága, — az anyagi siker majdnem kizárólag Ardealtól függ. Mert a több, mint tizenöt éves tapasztalat szerint a szoroson vett bált jövedelem éppen csak hogy fedezi a kiadásokat. A diák-jóléti alap felrészítéséről azonban mindíg csak az Ardealból befutott védnöki díjakból és tiszteletjegy-megváltásokból lehetett gondoskodni.

A diákok azért — mindenesetre — nagyban készülnek a mulatságra, hogy az idén csak öregbítsék a diákbált régi jó hírnevét. A főváros legszebb termékét bérelték ki; külön zenekart szerződtettek táncra és külön cigánymuzsikát a hallgató nóták játszására; bálti irodává alakult át az otthon társalgója és szüntelenül folyik a levelezés, telefonálás, tárgyalás; még arra is kiterjed a figyelmük, hogy táncolni tanítsák a parketten kevésbé otthonos kartársakat és kartársnőket; személyesen keresik fel és hívják meg az ismertebb magyar családokat; megnyerték Inczedy Jokeman Ödönt, a diákségély-mozgalom elnökét és más személyiségeket, hogy jelenlétükkel emeljék a bált fényét.

Legnagyobb érdeklődésünk azonban mégis csak — a pénzes levélhordó felé irányul, aki máris sok ardeali utalvánnyal jelent meg az otthon titkari irodájában, de a fiúk remélik, hogy a javát még csak ezután fogja kikotorni táskájából.

Az ardeali magyar közönség: az 1800 meghívott és az esetleg elnézésből meg nem hívottak is bizonyára gondoskodni fognak, hogy ne csatlakozzanak reményükben.

(J. b.)

L. Burger:

Bölcsőre hulló fények és árnyak

A Magyar Lapok kiadása, 1937.

Ára 90 lei

„... Azért irtam ezt a könyvet, hogy a sok százezer töprengő, tévelygő, az igazságot kereső lélek előtt rámutassak az emberi élet nagy összefüggéseire és felfedjem az élet legnagyobb titkai közül az okok és okozatok legmélyebb gyökereit. Mert így fonódik a lányok és asszonyok sorsszála, nemcsak egy közösségben, hanem az egész országban — és lehet, hogy az egész emberiség történetében...”

Ezeket mondja L. Bürger a munkájáról — amely valójában főleg azt a célt szolgálja, hogy segítségére siessen az anyáknak, tiszta erkölcsökért való küzdelemben, — a születendő gyermek érdekében...

„Most van a legnagyobb szükség arra, — írja, — hogy az ingadozókat támogassuk — az eltévelyedőket visszavezessük az igazsághoz, — a veszélyben forgókat megvédelmezzük — és a hűséges, igaz édes anyáknak — hiszen ilyenek is vannak még — segítségére legyünk, hogy továbbra is megmaradhassanak a jóban...”

A cél magaslatos, a szándék tiszta, a teljesítmény: különlegesen értékes.

Öszinte, nyílt, élettéljes a könyvnek minden sora... Nem irtak még hasznosabban, tanulságosabban a nőknek, nem nézték élesebb szemmel az érdekeiket, nem egyengették több szeretettel a tudatlanságuk útját, mint ahogyan azt — negyven éven át asszonytársainak a legvalóságosabb óráiban segítségére siető L. Bürger asszony teszi. Szinte az utolsó negyven év történetének is nevezhetnők e könyvet, babázzammal nézve. A háború előtti idők feltámasztása, majd a háborús bonyodalmak, forradalmi reformok és a mai modern gondolkodás és laza erkölcsi értékelés szólnak meg a lapokról és az elmondott negyvenöt kis történetből.

Törvényes, törvénytelen anyaságok, a tiszta ifjuság áldásai a házasságban, elstetett viaszonyok, rendezett családi életek, feladott családi szentélyek, a munkanélküliek házasságlete épüget szobakerülnek, akárcsak a családi egyenlenségek okai, az önmegtartóztatás követelménye a házasságban is, az anya kiméltése és a gyermek érdekében, vagy a vegyes házasságok, az elkényeztetett, vagy az egyetlen gyermek esete. Világos apológia ez a könyv az Isten és természetadta törvények helyességének és egyedüli üdvözítő voltának az életnek ezen a területén. Minden sorából kiérzik, hogy a hivatásnak élő, melegen érző, gyermek-szerető, mélyen vallásos lélek élte át és írta meg ezeket a történeteket. S mikor velük kettős célt óhajtott betölteni saját szavai szerint, házasság és az igazi család felrészítésének a munkáját akarja szolgálni s egyben a bábasors és hivatás fontosságát akarja felvázolni, azt kell mondanunk, mindkettőt annál is sikeresebben vette kézbe, mert a természet renakivül kedves elbeszélő készséggel, irói tehetséggel is áldotta meg egyszemélyben.

A könyv nagy értékét bizonyítja, hogy két év alatt német nyelven több, mint százezer példányu kiadást ért el. De lefordították ma már angolra, franciára, olaszra, spanyolra, dán, holland, norvég, svéd, cseh és lengyel nyelvre is. A „Magyar Lapok” áldozatkészségéből, a magyar olvasóközönség anyanyelvén olvashatja a világsikerű művet. Óhajtom, hogy az emberiség érdekeit kivételosen nagy arányokban szolgáló munka igazságait, szépségeit, — az olvasására megérdemelt olvasók szeretettel és megértéssel fogadják, különösen népnevelő, plébániai, tanítói, legényegyleti, leányegyleti könyvtárakból nem szabad e nagyszerű könyvnek hiányoznia.

h. d.

Traun Ottó gróf sibiui síremléke

Irta: Biró József dr

Transzilvania művészettörténetében előkelő szerepet játszik Sibiu városa. Nagyjértékű, ősi műemlékei a kutatás régóta ismert tárgyai, kivált templomainak legnevezetesebbike, az evangélikus plébánia-egyház. A nagyszabású, gótikus templom és nevezetes műemlékei, a római katolikus plébánia-templom mellett, holott ez a hatalmas egyház a transzilvániai barokk művészet egyik jelentős emléke.

A Grosser Ring-en áll ez a szép templom; kissé komor külsején hiába keressük a barokk dekoráció hívatató derűjét. A keskeny homlokzaton emelkedő masszív toronnyal, sajátos

san transzilván sisakjával, ünnepélyes menetű, szűkszavuan kiképzett oldalhomlokzataival méltóságteljes, várszerű benyomást kelt. Belseje már gazdagabban motívált: hosszú hajójának kettős oszlopsora, oldalkápolnái, ívelt mellvédű oratóriumai az érett barokk erőteljes s mozgalmos architektúrájáról nyújtanak képet. Szőszéke és oltárfaragványai a korabeli transzilván szobrászat fejlettségét dicsérik; a főoltár mögött, a záró fal egész magasságában pompás freskó díszlik. Az illuzionista falfestmény, amely a végtelenbe nyúló távlatok lát-szatarchitektúráját népesíti be az angyalok seregével, a maga nemében úgyezolyván egyedüli a szorosabb értelemben vett Transzilvaniában, ahol a barokk-kori falfestés csak gyérszámú emlékekre hivatkozhat.

Vorbuchner Adolf püspök kutatásai

A sibiui katolikus plébánia-templomra vonatkozólag a régi irodalom csak néhány megbízhatatlan adatot említ. Még az a föltevés a legvalószínűbb, hogy a templom a XVIII. század első negyedében, 1725-ben épült fel. Hogy a tudományos kutatás az egyház műemlékeivel tárgyilagosan foglalkozhassék, a régi írásos dokumentumok napfényre hozatala elmulasztatlan. Ezeknek az adatoknak a fontosságát **Vorbuchner Adolf**, Transzilvania tudós püspöke, aki püspökké való kinevezetése előtt a templom plébánosa volt, már régen felfedezte s nagy buzgalommal és szakavatottsággal fel is kutatta. A tudományos kutatás érdeklődéssel várja és reméli, hogy a kutatások eredményei közkinccsé fognak válni, mert az egyes ismeretessé vált adatok nagy várakozásra jogosítanak fel. Így **Vorbuchner Adolf** állapította meg, hogy a ritka értékű *szentély-freskót Steinwald Antal*, eddig ismeretlen sibiui festő alkotta 1776-ban; az adatot és a freskó fényképét **dr Némethy Gyula** pápai preláus-kanonok páratlan műbecsű fényképgyűjteménye számára juttatta el.

Amde nem ez az egyetlen felfedezés, amelyet a transzilvániai művészettörténet **Vorbuchner Adolf**-nak köszönhet. A Sibiu melletti *Săliste* község XVIII. századi római katolikus templomában

Vorbuchner Adolf fedezte fel azt a hat festményt, amelyről sikerült megállapítania, hogy **Franz Anton Maulbertsch**-nek, az egyetemes európai barokkművészet zseniális tehetségű festőjének alkotása.

A felbecsülhetetlen értékű festményeket **Vorbuchner Adolf** mentette meg az enyészettől; most az albaiuliai püspöki aulában várják a restaurálást s a tudományos szempontból való feldolgozást.

A sibiui plébánia-templom még egy ritka szépségű műemlékkel dicsekedhet, amellyel jelen írásunkban foglalkozunk. A szentély jobb oldalának falában nagyszabású szobormű van elhelyezve, amely a *transzilván barokk síremlék-szobrászat* jelentős s önálló művészi utakon haladó emléke. **Traun-Abensberg Ottó Ferdinánd** gróf tábornagnak, Transzilvania egykori katonai főparancsnokának nagy cselekedeteit hirdeti e mű. **Vorbuchner Adolf** állapította meg levéltári kutatásai alapján, hogy ezt a síremléket **Schuchbauer Antal**, a transzilvániai barokk-szobrászat vezéregyénisége készítette; 1750 március 21-től 1751 június 21-ig, tehát több, mint egy évig dolgozott rajta. Ezt az adatot a püspök közzé is tette még annak idején az „*Erdélyi Tudósító*” hasábjain (1934. évi XVII. évf. nov., 391. old.). A clujji Szent Mihály-templom barokk emlékei c. könyvről írt bírálathoz.

A síremlék művészi szépsége és eredeti-

szakirodalom alig méltányolta életét s a korból nagy hírű katonai személye már feledésbe is merült. A gróf családja egyike volt a *legelőkelőbb s legrégebb osztrák ősnemesi családoknak*. Az **Abensberg** grófok eredetüket a **Waltelsbachok**-nak, a volt bajor uralkodóháznak gyökereivel kapcsolatban a X. századba vezeték vissza. Az 1042-ben élt **Wolfram** gróf Felső-Ausztriában, a **Traun** folyó mellékén telepedett le, a család építette a **Traun-kastélyt** s onnan nevezték magukat **Abensberg-Traun** néven. Az ú. n. **Eschelbergi** vonalnak volt tagja **Otto Laurenz** gróf (1638—1695). Feleségétől, **Eva Susanna Rueber von Pixendorf** bárónőtől született, **Otto Ferdinand**, 1677 szeptember 27-én, Sopronban.

A fiatal gróf **Halléban** végezte tanulmányait, majd atyja halálakor, 1696-ban a birodalmi hadseregbe lépett. 1702—1708-ban a **Rajnában** volt a **Olaszországban**. A rangsorban kissé nehezen haladt előre, mert nem akart igénybe venni fényes összeköttetését. Első hadi útján a spanyol örökösödési háborúban vett részt, 1709-ben, mint **Badeni Lajos** őrnagy szárnysegéde. 1714-ben **Lombardiában** volt Sziáliában, a **villafrañca** csatában meg is sebesült. Ekkor, 1719-ben a spanyolok ellen harcolt vitéz magyar katonái élén. Ezután **Syracusában** volt parancsnok, majd 1727-ben messinai kormányzó.

Az 1733-ban újonnan kitört háború alkalmával nevezték ki **altábornaggyá** s **Caraffa** herceg tábornagy vezénylete alatt a nápolyi királyság megsegítésére vezette csapatait. A hadi szerencse itt nem kísérte vállalkozását; **Capuanál** körülfojták s vissza kellett vonulnia **Trieszt** felé. Ekkor nevezték ki **tábornaggyá**.

A magyar történelem először 1735 tavaszán szerepel a gróf. Ekkor tört ki **Békés** és **Arad** megyében a **Peró-féle** lázadás. Mivel a magyar katonák a külső országokban harcoltak, **III. Károly** Traun gróftól küldte ki **reconstruálásra**, ami rövid időn belül sikerült is. Titkos tanácsosi rangra emelték s újra visszakerült **Olaszországba**. 1736-ban **milánói** városparancsnok és helytartó, 1737-ben **Mantua**, **Párma** és **Piacenza** is fennhatósága alá kerül. A **Lombardiában** harcoló seregnek ő a parancsnoka s az áldatlan spanyol örökösödési háborúban újrat nagy sikert arat. A túlnyomó erejű, a szavoyaiakkal egyesült spanyol sereget a **campo-santo** csatában, 1743 február másodikán **tönkrevérik**.

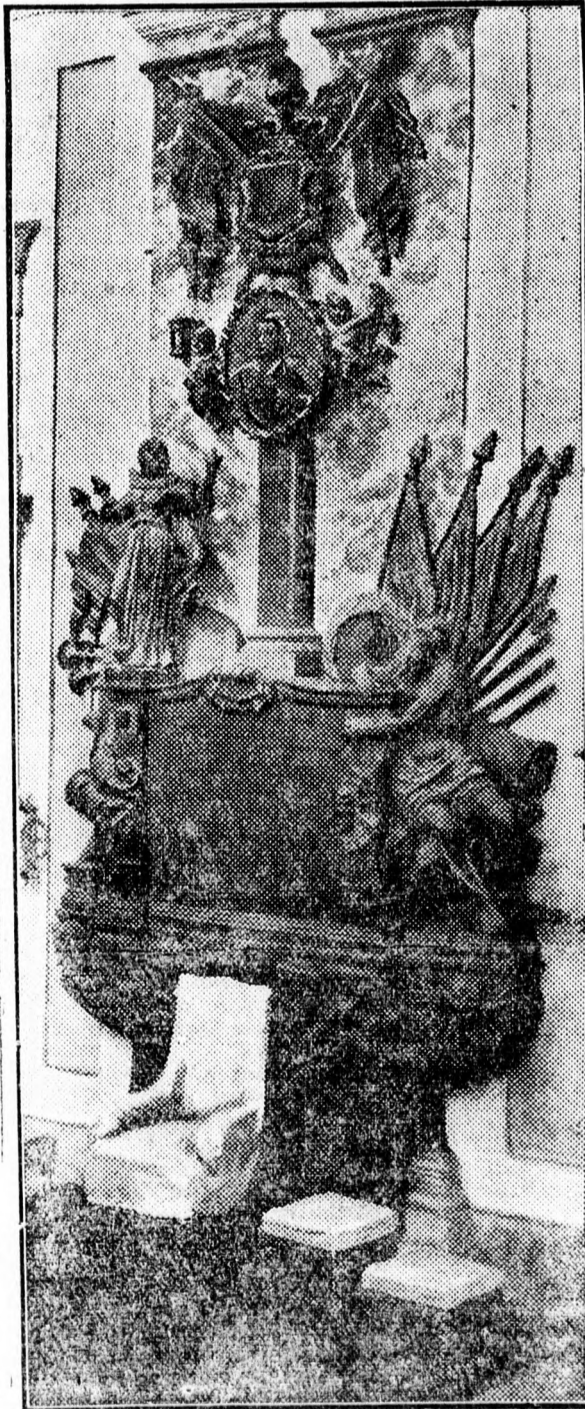
Belső intrikák következtében, váratlanul **Morvaországba** vezényelték. 1744-ben **azonban** megkapja az **aranygyapjas rend** magas kitüntetését.

Nagy Frigyes ellen

Életének legnagyobb hadi sikerét a hétéves háborúban aratta. **Mária Terézia** nagy elismerése, **Frigyes** erősen szorongatta a királynő birtokállományát, akit csak magyar katonáinak bátorsága s a nemzet áldozatkészsége mentett meg. **Traun** **Lotharingiai Károly** oldalán harcolt a **Rajnában** 1744-ben, amikor a második porosz betörés idején át kellett vennie **Batthyányi Károlytól** a fővezérséget. Nagy **Frigyes** hiába foglalta el **Prágát**, **Traun Ottó** ügyes katonai manőverezése következtében választania kellett **Szilézia** és **Prága** között. *A porosz király kénytelen volt meghátrálni Traun marsall előtt.* Ellenfelének nagy katonai talentumát **Frigyes** is elismerte, mikor azt mondotta róla, hogy „*er schöpft wohl alles, was man einem Feldherrn rühmliches sagen kann*”.

Traunnak nagy hadvezéri híre kerekedett s ezt újólág sikerült bebizonyítania a római szent birodalmi császári trón betöltése körüli háborúskodás alkalmával. Ügyes hadi taktikájával, 67.000 főnyi sereggel a franciákat szorította vissza a **Rajnában** s **Lotharingiai Ferencet** 1745 december 8-án **Frankfurtban** császárrá koronázták.

Az öreg hadvezért az örökösödésnek tett szolgálatai jutalmául 1747 június 20-án **Transzilvania** katonai főparancsnokává nevezték ki. A marsall itt keveset szerepelt s nemsokára 1748 február 18-án meg is halt, hetvenéves korában. Halálakor azt a gyalogezredet, amelyet 1712-ben nyert tulajdonául, fel is osztatták. Első felesége, **Fulvia Pocapilla von Cusofaletti** grófnő, már régen nem élt; egyetlen

fia, József Károly még 1747-ben meghalt Mantuában. A marsall tetemeit fényes végtisztelességgel helyezték örök nyugalomra a sibiui templom kriptájában, második felesége, Hinderer Mária Szidónia báróné jelenlétében.

Schuchbauer Antal, a szobormű mestere

Vorbuchner Adolf kéziratban lévő *Historia Domusa* emlékszik meg az emlék elkészítéséről. Az özvegy megbízta az akkori jezsuita superior, a templom gondnokát, Gallob Antalt, hogy készíttesse el a hadvezér síremlékét. A superior Schuchbauer Antal, cluji szobrászhoz fordult, aki „aus Kolozsmonostorer Stein“ kifaragta az emléket s fel is állították a templomban. (Ez adatokat dr. Badilla János esperes, a templom jelenlegi plébánosa szíves közlése nyomán adjuk).

Schuchbauer Antal életével s művészi tevékenységével már több ízben foglalkoztunk s most csak röviden írunk róla. Nachtigall János nevű kőfaragótársa mellett a transzilvániai barokk-kori szobrászat legelső mestere volt; nagy tehetségét számos alkotás őrzi. Valószínűleg Budáról származott be Transzilvániába. Clujon először 1740-ben tűnik fel „Kőfaragó Antoni“. Itt telepszik meg, 1745 júniusában megházasodik s két gyermeke is született az idők folyamán.

Nagytehetségű, találékony és termékeny mester volt. A barokk-korban újradiszésedő Szent Mihály-templom őrzi munkásságának legjavát. Bíró János, az akkori plébános halmozta el megrendelésekkel. A gyönyörű szöveget tíz évig faragja Nachtigall Jánossal együtt. A dóm négy pompás barokk oltára (kettő ma is helyén áll) az ő alkotása. Valószínűleg ő készítette a cluji piarista templom remekműű szövegét, valamint azt a Mária-emléket, amely a Báthory-Apor szeminárium előtti téren áll.

Hírneve csakhamar elterjedhetett; mint látjuk, 1750-ben még Sibiu-ból is hozzá fordultak a megrendeléssel. 1762-től tizenkét éven át Targumureșen is dolgozik. A gróf Tholdalagi-palota homlokzati és belső szobrászati ékességein dolgozik; a székesfővárosban végzett munkái az erdélyi rokokó legjelentékenyebb alkotásai közé tartoznak. Legutolsó ismert munkáját *Hododon végzi, a Wesselényiek szolgálatában*. Innen kezdve már nem találkozunk nevével s még azt sem tudjuk, hol halt meg. Egészen bizonyos azonban, hogy a kutatás még sokszor fog nevével találkozni Transzilvánia barokk-kori szobraival kapcsolatban. Igy munkamodorról következtettünk arra, hogy az albániai püspöki székesegyház megkapó bájú Mária-oltára is az ő műve.

Hogy a Traun-síremlék kivételével a jezsuita superior őt bízta meg, ebben művészi hírnevén kívül kétségtelenül szerepet játszottak a két konvent közötti egyházi kapcsolatok is. A szobormű csak a cluji műhelyben készülhetett, mert 1750-ben a mester erősen el volt foglalva a Szent Mihály-templom beldíszítésével. Valószínű azonban, hogy személyesen is járt a szász városban, kivált éppen a szállítás és a felállítás alkalmával.

A síremlék

A szentély jobboldalának felpillérpárjához van illesztve a hatalmas, kőből faragott s sötétre márványozott emlék. Az epitáfium széles lapját pajzs- és csigadíszes barokk ornamentika köríti; jobboldalán erőteljes izomzatú, hirtelen testfordulattal ülő, szakállas atlétalak támaszkodik a felirat lapjára; kétségteleül Marsot, a hadak antik istenét képviseli.

P. Raoul Plus S. J.

KRISZTUS JÉZUSBAN

A modern, de mégis a szilárd teológián alapon nyugvó misztikus irányzatunk reprezentáló munkája az az asketikus remekmű.

Ára 115 lei és portó.

Kapható: Könyvosztályunkban.

Lába alatt s a másik oldalon is félkoponya; a síremlék alsó lapján bő redőzetű köpenyekben allegorikus nőalakok imbolyognak. A Marssal átelleni oldalon álló nemtő alakja égnek emeli kezét; a háttérből köröskörül a háború szimbólumai ékesítik a kölapot. Két dob pihen a tetején s zászlók, alabárdok, puskacsövek, harsónák merednek elő s két ágyúeső torka látszik. Középen, a szentély két pillére között, simatörzsű oszlop nyúlik a magasba s a köze-

pén két angyalka emeli a babérkoszorúval körülfont mellképet. Az aranygyapjas rend díszében néz szembe a marsall, ball kezében tábornagyi botot tart; markáns, kiugró szemöldöksontú arca erélyt sugároz, a kor divatjában simára borotvált s csigás allonge-paróka fedi fejét. Az oszlop tetején az Abensberg-Traun címer pajzsa koronázza az emléket, lecsüngő diadalmi zászlók között.

A síremlék felirata a következőleg szól:

Ottoni Ferdinándis S. R. I. C. ab Abensperg et Traun
Supremo utriusque Austriae signifero Aurei Velleris Equiti
S. C. R. Mattis Hungariae Bohemiae Reginae Mariae Theresiae
Consiliario status Intimo Actuali
Campi Mareschallo Gubernatori Mediol: Placent: Mantuae etc. etc.
Unius Legionis Peditum Tribuno
Principatus Tranniae Grafi Armorum Praefecto
Qui sub gloriosissimo Auspicio Caroli Ducis Lothar: et Barri
Binos hostium exercitus uno Bohemiae exacto cetero trans Rhenu
Felici Marte represso utrumque superavit,
ita Comitibus tranquillitatem Collectis in unu Imperii ordinibus
securitatem praestitit
Invictissimo Imperatori Francisco Stephano
Magno Hetruriae Lotharingiae et Barri Ducis
Cum Exercitu Caesar: Regio ad imperiale solium viam stravit
Reginae suae Hereditaria Regnorum Jura fortiter vindicavit
per Hispaniam, Italiam et Germaniam Fortitudinis vestigia post se reliquit
Europam praecleara gestis et orbem reliquit nominis sui fama implevit
Huic inter primos aevi sui Heroes
Immortali in castris enutrito victoriis assueti triumphis imortuo
Conjugalis amor moesta Viduae Mariae Sidoniae a L. B. de Hinderer
Hoc aeternae memoriae monumentum posuit MDCCL.

(E latin szöveg tömör magyar értelme: Abensberg-Traun Ottó Ferdinand római szentbirodalmi grófnak, az aranygyapjas rend lovagjának, Mária Terézia magyar és cseh királynő valóságos belső titkos tanácsosának, tábornagynak, Milano, Piacenza, Mantua kormányzójának, egy gyalogrezred fejének, az erdélyi fejedelemség katonai parancsnokának, aki Lotharingiai Károly herceg dicsőséges felügyelete alatt az ellenség kettős hadát részint kiűzte Csehországból, részint a hadi szerencse folytán a Rajnán átszorította s mindkettőt legyőzte, a birodalom megyéiben a rendet és a biztonságot helyreállította s a győzhetetlen Ferenc István császárnak, Lotharingia, Bari és Etruria hercegének kikövezte az utat a császári trónra, királynőjének örökös uralkodói jogait erélyesen visszakövetelte, Spanyolországban, Olaszországban és Németországban vitéz-

ségének tanujelét adta, Európát és a földkerekséget nevének hírével betöltötte; — Ennek, a korának első és halhatatlan hősei közül valónak, a táborokban neveltnek, a győzelmekhez hozzászokottnak, a diadalokért élőhalónak állította ezt az emléket örök emlékül Hinderer Mária Szidónia báróné, szomorú özvegyének hitvesi szeretete, 1750-ben.)

A síremlék kétségtelenül hatásosan érzékelteti Traun Ottó katonai érdemeit, a korabeli művészet hangszerelésével és színvonalosságával. Schuchbauer Antal nagy tehetsége elsősorban a kompozíció eredetiségében nyilvánul meg. A sírfelirat lapját különválasztja az arcképszobortól, amelyet a címerrel együtt egy oszlopra emel s így a tömegkompozíció mozgalmasabb s patatikusabbá válik. Élesen el tér ez a megoldás a szász síremlékszobrászat fejlődésétől, amit legjobban Sibiu emlékei képviselnek. Az evangélikus templom ferulájában hatvannégy síremlék foglal helyet s a templom falaira is epitáfiumok vannak elhelyezve, a szász királybírák és városi előkelőségek emlékei. Schuchbauer Antal eredeti megoldást visz be a síremlék nehéz szobrászi feladatának megoldásába, nem követ semmi megszokott elképzelést s teljes mértékben él a barokk művészet adta szabadsággal. Mindez azonban üres formalizmus volna, ha Antal mester nem tölténé be a keretet alakjainak elevenségével; nagy anatómiai tudása s formaadásának könnyed eleganciája minden provincializmustól távol álló, magas színvonalú művészi jelleget ad a Traun-síremléknek. Mars alakja, a Medici-síremlékek Európaszerte nagy iskolát csinált heves testfordulatával a legjobb tájkozottságra vall, amit Schuchbauer Antal más művei is bizonyítanak.

A Traun-síremlék tudományos elemzése, mesterének oeuvre-jében való elhelyezése és távolabbi műtörténeti kapcsolatai már más lapra tartoznak. Általános jelentősége inkább példaadó s bizonyítja azt, hogy a transzilvániai egyházi és világi műemlékek között számtalan olyan érték rejlik, amely mellett a tudományos kutatás mindaddig érzéketlenül haladt el, pedig ezek nemcsak a szakemberek vizsgálatát hívják ki, hanem művészi szépségükkel a legszélesebb körben méltók a figyelemre. Vorbuchner Adolf püspök példaadó és eredményes kutatásainak a leghatékonyabb mértékben kell mindazokat buzdítani, akik művészi emlékeink megőrzésére és szeretetteljes istápolására hivatottak.

Épül a városvégi utca

Hogy nőttök, nőttök kisvárosi utcák?
Atszeltak dombot, gidres-gödörös buckát,
A dómtól messze jártok, vad határban,
Urnak, embernek ott már barrikád van.

Hogyan épültök? Hogyan szélesedtek?
Földi örömnök méhes hogyan lesztek?
Ki ad rá választ? Dómot őrző csendőr
Elnémul jaj! a fészket rakó csendőtől.

Gyűl a hús vályog, bányász gyúrja földből,
Míg bányász földben, asszony-szív örömtől
Sűt, paskolja, lerakja, felrakja,
Máltert csurgat rá három gyerek ajka.

S áll a ház, fészkek, fedelet ember-kéz
Rak rá s az asszony pitvarán messze néz,
Túl földi tetőn, csillagokon is túl
S egy nap gyerekkel száz asszony elindul.

Káplánnál zörgöt, plébánosnál zörgöt:
Emeltek kunyhót, foglaltak már földet,
De földön túl is tanyát szeretnének,
Izét fizetni égi csemegének.

S egy szép vasárnap pajtában, félszerben
Krisztus jár köztük emberi ékszerben.
Ablakuk rácsa rátekin az égre
S égben jár a város klebrudalt népe.

Igy épül, széptül a városvégi utca,
Vén dómtól messze így tűnedez bucka
S vályogház mellett félszerben az ó-hit
Krisztushoz viszi népek új hajót.

Kocsis László

HIREK

Létszám: 2000 példány, kiadása: minden hétfőn
a előfizetés teljesítés helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldi: Egész évre 200, félre 100, negyedévre 250, egy hónapra 100.

Külföldi: Egész évre 50 P, félre 25 P, negyedévre 15 P, egy hónapra 10 P.

Postakártyapénztári csekk számlánk száma: 80.037.

Telefon: 27.

Felölvezető: **PERÉDI GYÖRGY**

Cluj szerkesztő: **dr. Sulyok István**

Cluj, Piata Unirii 13.

Érkezéseket nem ösztököljük és nem adunk vissza. Csak a választásbájos magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

A bucaresti időjárás-kutató Intézet jelentése szerint várható időjárás a következő 24 órára: Ködös, nedves idő, havas esők, helyenként gyenge havazással.

ISMÉT ROSSZABBODOTT A PÁPA EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTA. Rómából jelentik: XI. Pius pápa állapota az utolsó 24 órában ismét rosszabbodott. Az éjszakát nyugtalanul töltötte és heves fájdalommal voltak. Kezelőorvosa pénteken újból több időt töltött a beteg ágyánál, mint rendszeresen.

BEFEJEZETT TÉNY A WASHINGTONI NUNCIATURA FELÁLLITÁSA. Rómából jelentik: A „Giornale d'Italia” híradása szerint azok a tárgyalások, amelyek a Szentzsék és az Unió közt folynak a rendes diplomáciai képviselőket kölcsönös felállítására körül, a befejezés előtt állanak. Washington már a legközelebbi jövőben rendes pápai nunciust kap és viszont elküldi nagykövétét a Vatikánhoz.

Közoktatásügyi felügyelők Sigheten. Saját tud. Két nap óta Bota Gheorghe és Pop Darhu közoktatásügyi inspektorok a sighetli iskolákat vizsgálják felül. Bota a közép- és Pop az elemi iskolákat.

MEGKEZDIK AZ ORSZÁG MOCSARAINAK LECSAPOLÁSÁT. Bucaresti. Saját tud. Péntek délután együttes kihallgatáson voltak a királynál *Franasovici, Cancicov, Costinescu* és *Sassu* miniszterek. Kapcsolatban van ez a kihallgatás a király azon óhajával, hogy nagyarányu munkálatok induljanak meg ország-szerte a mocsarak lecsapolása céljából. Minden, ezügyben érdekelt miniszter megtette javaslatát, hogy a munkálatok minél előbb megkezdődhessenek.

Ismét új megyefőnöke van Treiscaune megyének. Targu-Săuceș. Saját tud. Ez év első napjain adtunk hírt arról, hogy dr. Bidu megyefőnök szabadságra utazott és helyette egy miniszteriumi főtisztviselő vette át a megye vezetését. Időközben Bidu dr. szabadsága lejárt és újból átvette a megyefőnökséget. Néhány nap múlva azonban már távozott s most Nastasi Cornel volt tg.-săuceșci polgármestert neveztek ki megyefőnökké, aki remélhetőleg nemzetiségi különbség nélkül helyreállítja a megye lakosságával a szükséges jóviszonyt.

MEGHALT RADVÁNSZKY GYÖRGY. Budapestről jelentik: Báró Radvánszky György hetvenkétéves földbirtokos, császári és királyi kamarás pénteken délután az Eszterházy-utca-ban összeesett és meghalt. Halálát agyszélhűdés okozta.

NYUGDIJASOK FIGYELMÉBE. Az oradeai pénzügyigazgatóság nyugdíjosztálya kéri azokat a nyugdíjasokat, akik nyugdíjkezeskedésüket át-cserélés céljából beadták, de még az új könyveket nem vették át, hogy azok átvétele céljából haladéktalanul jelentkezzenek, miután a könyvek az elkallódás veszélyének is ki lehetnek téve, s különben is zavarják a küszöbönálló nyugdíjfizetést. — Azok a város és a megye területén lakó nyugdíjasok, akiknek az állami nyugdíjpénztártól 1934 április 1-től 1936 április 1-ig terjedő időben nyugdíjhátralék követelésük van, jelentkezzenek okmányaikkal, mert e követeléseket készpénzben azonnal kifizetik.

Zürichi zárlat. Párizs 20.37 fél, London 21.41, Newyork 437.25, Brüsszel 73.80, Milánó 23.02 fél, Amsterdam 239.40, Berlin 176, Bécs — schilling 77.40, Prága 15.26, Varsó 82.50, Belgrád 10, Bucaresti 325.

TÁNCOS TEADELUTÁNT rendez az oradeai Növédő Egyesület folyó hó 31-én, vagyis vasárnap délután 5 órakor a szokott helyen, I. G. Duca utca 9 szám alatt.

ROSSZABRA FORDULT MIHÁLY NAGYVAJDA EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTA. Firenzéből jelentik: Mihály nagyvajda állapotáról péntek este kiadott orvosi jelentés szerint a trónörökös újra megtámadta az influenza és a baloldali kismellhártya tüdőgyulladás tüneteit mutatja. A hőmérséklet 38-ra, az érverés 100-ra emelkedett.

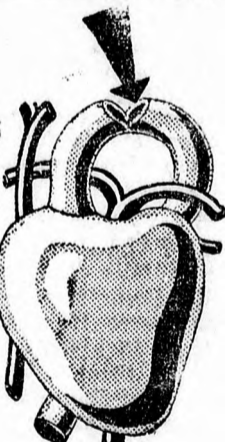
MARTON ÁRON — CIMZETES KANONOK. Cluj. Saját tud. *Vorbuchner Adolf* segédpüspök gróf Mailáth Gusztáv megyéspüspök megbízásából *Márton Áront*, a clujai Szent Mihály plébánia helyettes plébánosát címzetes kanonokká nevezte ki. A kinevezés osztatlan örömet keltett, mert *Márton Áront*, mint ifjusági vezető hittanárt s mint pasztoráló plébánost, mindenki szerette és tisztelte. Ünnepléses beiktatásának és esküdtételének időpontját még nem határozta meg a káptalan. Kinevezése alkalmából egyébként, az első üdvözlő táviratot gróf Mailáth püspök küldte hű, volt udvari papjának.

Hétfőn délután 5 óráig lehet benyújtani az adóvallomási ivateket. Oradea. Saját tud. Megírtuk, hogy az adóvallomási ivateket január 31-ig mindenkinek be kell nyújtania. Tekintettel azonban arra, hogy 31-ike vasárnapra esik, az adókielérési bizottság a benyújtási határidőt február 1, azaz hétfő délután 5 óráig meghosszabbította.

NÁTHALÁZ MIATT BEZÁRTÁK A FŐVÁROSI KÖZÉPISKOLÁKAT. Bucaresti. Saját tud. A közoktatásügyi miniszter rendelkezése alapján, február 8-ig bezárták az összes fővárosi középiskolákat az influenzajárvány miatt.

* A forró égőv betegségeinél, különösen vérhasnál és olyan gyomorbetegségek esetén, amelyek váltakozással lépnek fel, a természetes „**Ferenc József**” keserűviz szerfelett értékes hatást fejt ki. Az orvosok ajánlják.

NYELVVIZSGÁRA RENDELTÉK A FELEKEZETI FÖLDMŰVESISKOLÁK TANÁRAIT. Tg.-Săuceș. Saját tud. A földművelésügyi minisztérium személyi osztálya átíratilag értesítette a tg.-săuceșci róm. kat. földművesiskola tanárait, hogy f. é. febr. 22-én Brasovban a Serviciul Agronom helyiségében nyelvvisgán jelenjenek meg. Az intézkedés érthető feltűnést keltett, mert a földművesiskola tanári karában többen vannak gimnáziumi tanárok, akik román egyetemeken szereztek oklevelet s akik így nyelvvisgára aligha rendelkezhetők.

ITT

rákódnak le azok a sók, amelyek az arteriákat megvastagítják.

Az emberi szervezetben előforduló mérgeket a test nem tudja természetes úton eltávolítani és különösen a negyvenedik életév betöltése után, ezek a mérgek a vlvörök falain rakkódnak le és ez uton előidézik a legelterjedtebb betegséget, az erekeszesedést.

A vlvörök megdagadnak, elvesztik ruganyosságukat és lehetetlenné válik bennük a rendszer vérkeringés.

A megbetegedett ember szédülésben, fülzúgásban szenved, rövid járkálás után lélegzésében zavarok állanak be, bőre fényes lesz és zsiros, emlékezőtehetsége és munkaképessége pedig jelentős mértékben lecsökken.

Az egyedüli orvosság, amellyel ezt a betegséget lehet gyógyítani, a dr. Mladejowsky professzor Sklerosyrupja. A Sklerosyrup feladata a vlvörökben lerakódott sók feloldása és a betegség legyőzése annak kezdeti stádiumában.

Rögtön az első üveg elfogyasztása után érezhető már a javulás és 5 üveg elfogyasztása után a betegnek egészen új kinézése van, mintha újatereztődött volna.

A cukorbeteg (diabétikusok) „D” Sklerosyrupot használnak, amely cukor nélkül készült. Kapható: gyógyszerárakban és drogériákban

Pénzének ellenértékét

Éltőltenül meg fogja kapni, ha március 1-ig ki-egyenlíti előfizetési díját, mert ellenértéké-ppen félévig, vagy egy esztendőig megkapja a ki-sebbségi magyarság tartalmasan szerkesztett na-pillapját, a keresztény szellem harcok védelmező-jét a „Magyar Lapokat”, de nagy esélye lehet, hogy értékes ajándékot nyer az előfizetőink ré-szére rendezett ajándéksorsaláson s talán meg-kapja élete egyik legszebb és legnagyobb élmé-nyét, egy ingyen olaszországi utazás keretében, mert

INGYEN résztvehet ez év tavaszán megrende-zendő olaszországi utunkon.

INGYEN megkaphatja Bangha Béla S. J. 8 kö-tetes: „A Keresztény Egyház Története” című munkáját.

INGYEN hozzájuthat egy fényképező géphez.

INGYEN játszhat az ez év július havában kez-dődő osztálysorsjáték mind a négy osztá-lyán egynevegy osztályu sorsjegy-gyel, amellyel esetleg millió-mos is lehet.

INGYEN hozzájuthat 1—1 világhírű regényhez, ha március 1-ig az 1937. évi teljes elő-fizetési díjat kifizeti, mely esetben fenti ajándékok kisorsolásában részt fog venni.

A félévi előfizetési díjat befizetőik között — amennyiben azt március 1-ig teljesítik — ki-adóhivatalunk szintén értékes ajándékot sor-sol ki:

1. díj: Egy római ut fele költségének megtérí-tése mellett a nyertes részt vesz a tavasz-kor megrendezendő olaszországi utunkon.
2. díj: Egy heti tengeri nyaralás teljes ellátás-sal a Fekete-tenger melletti Constantában.
3. díj: Egy darab negyedes sorsjegy 4 osztályon keresztül érvényességgel.
4. díj: Egy csinos úti necessaire.
5. díj: 10 nyertes között 1—1 világhírű regény, kerül kisorsolásra.

115 pár csempézett selyemharisnya a „Méra” autóbusszon. Sighet. Saját tud. Az egyik Sighetről induló „Méra” autóbusszon az ellenőrző hatóságok egy csomagban 115 pár csempézett selyemharos-nyát találtak. A csomag tulajdonosa azonban nem jelentkezett s mind ez ideig nem sikerült megállapítani kiltétét. A lefoglalt csempészárut a sighetli vámhivatalnak szolgáltatták be.

KETTÉSZAKADT A VONAT ÉS HUSZON-KÉT VASUTI KOCSI POZDORJÁVÁ TÖRT. Bucaresti. Saját tud. A Bucaresti—constantai vonalon, Ovidiu állomás közelében egy teher-vonatot kettészakadt s a lejtős uton a hátsó rész tovább rohogva, beleütközött az első részbe és 22 vagon összezuzott. A fékezők csodálatos-képpen életben maradtak.

Farsangi hír. Az oradeai római katolikus Polgárok és Iparosnők Egyesületei a Központi Katolikus Legényegylet helyiségében 1937 január 31-én délután 4 órai kezdettel „farsangi délutánt” rendez. Színrer kerül Moliere „A fősvény” című vígjáték remeke. Az előadás minden várakozást kielégítő sikerének biztosítéka Losonczy Gábor művészeti rendezőnek és kitünő szereplő gárdájának kezében van. Figyelemes rendezőség fáradataiban az előkészületekben, hogy a kö-zönség jól érezze magát és szeretettel kéri, hogy a meghívottak teljes számban és pontos időben jelenjenek meg. Belépődíj személyenként 20 lei, táncosjegy 10 lei. Zletés ételneművel finomizál-sú háziasszonyok és leányok, üdítő italneművel, szakértő vendéglátók olcsó áron szolgálnak. Az előadással jótékony célt szeretne előmozdítani a Rendezőség.

* A palatáblával és írószékkel együtt ve-gyél a gyermekednek egy fogkefét is. Csak ha idejében szokja meg a rendszeres fogápolást, ma-radnak fogai épek és egészségesek! Kalodont fogkrém aiasosan és kiméletesen tisztítja a fo-gakat, ezenkívül eltávolítja és megelőzi a veszé-lyes fogkóvet.

Aradon is dühöng a nátház. Arad. Saját tud. Jelentettük, hogy az ország-szerte terjedő influenza járvány néhány napja Aradon is fel-lépett s esztendőik óta nem tapasztalt méreteket kezd ölteni. Az egyébként elég enyhe lefolyásu betegségnek több esetben előfordult, hogy a beteg erős orrvérzést kapott, aminek következté-ben kórházba kellett szállítani. A városi főorvos szerdán ismét bezárattott két elemi iskolat, amelyek 264 tanulója közül 156 influenzában megbetegedett. A főorvos továbbá pontos kimu-tatást kért az egyes iskolák igazgatóságától, hogy teanintézetekből hány gyermek hiányzik s a város egészségügyi bizottsága elvileg már is kimondotta, hogy amennyiben a betegek száma megközelítene iskolánként az ötven százalékat, ugy az összes tanintézetekben beszüntetik a ta-nítást.

Farsang

Írta: dr Léber János

A napokban egy képes folyóirat akadt a kezembe. Csupa farsangi felvételek. Németországból, Olaszországból, Franciaországból, Amerikából; sőt a forrongó Kínából és a hatalmas lázától gyötört Japánból is. Egyik kép derűsebb, bohókásabb, gondtalanabb, életre valló, mint a másik. Őtletben, kivitelben sokféle; tendenciában, alap gondolatban egy és egyféle. Mintha csak egy helyről, egy célra irányítaná egy láthatatlan Rendező: a közös származásból visszamaradt alaptermészet egysége.

Mialatt ezeket a képeket, farsangi felvételéseket nézem, elgondolkozom azon: hogy lehet az, hogy az emberek most is úgy tudnak vigadni és a bohóságok örömeinek hódolni; mint a nyugodt és boldognak nevezett békeidőben? Alattuk morog, dühörög a föld; láthatatlan vészes erők feszítik. Villámok cikkáznak felettük, a komor és sötét fellegetől terhes égen. És ők táncolnak, hívalkodnak, maszkarába öltözködnek és úgy vonulnak végig azoknak a városoknak az utcáin, amelyekre néhány nap múlva talán ellenséges repülőgépek gyilkos bombái fognak hullani. Elfelejtenek minden gondot. Féltreveszik kintó aggodalmaikat. Erőszakkal is szétépítik a ködöt, melybe a lét bizonytalansága takarta boldogabb énjüket s legalább erre az egy-két napra ujjongva szabadítják ki önmagukat a szürke hétköznapi nyűgéből, hogy megfürödjenek, felfrissüljenek, megerősödjének és talán meg is tisztuljanak az örömeik üdítő vizében.

Ennek a szinte fékezhetetlen kibontakozásnak, lázas örömkeresésnek, sokszor a tobzódásig menő habzsolásnak láttára egyre több és több megrovó, figyelmeztető hang szólal fel a farsangolások és a bálozások ellen. Nem mindig rosszakarattól és nem mindig igaztalanul. Mert az alapján véve természetes, helyes és szükséges vigadozás mellett sok a kielégés és sok a megrovást érdemlő, — mert megbotrúkozott — eltévelyedés. Azt se mernek mondani, hogy azok az okok, melyeket az egyébként helyeselhető bálozások ellen fel szoktak hozni, nem helytálló bizonyos nézőpontból és bizonyos vonatkozásban. Anélkül, hogy magunkévá tennék ezeket a kifogásokat, nézzünk szemébe egy-kettőnek, hogy ha nem is tiltólag, de legalább mérséklőleg tudjanak hatni azokkal szemben, akik hajlamosak a kielégésekre, másokat viszont megnyugtathasunk afelől, hogy nem természetellenesség és nem istentelenség, ha valaki örül és megengedett időben, megengedett külső és belső formák között táncban, farsangolásban keresi és találja meg örömeinek kifejezését.

— Nem helyes a farsangi mulatozás és a velejáró költségek, mert lázítólag hat azokra, akiknek a mai nehéz időkben sokszor a bevétől falatjukra való sincs meg — mondják egyesek. — Mit érezhetnek ezek a szerencsétlenek, ha rongyosan, éhesen, dideregve kóborognak a város utcáin; szemükben a bizonytalanság, a közelgő kétségbeesés tébolyával, míg mellettük autók rohannak s az autókban meleg bundákba burkolt hölgyek, estélyi ruhás urak sietnek jólakotán a fényes, kivilágított báltermekbe?

— A mai idők komolyságához, általános külső és belső szenvedéshordozásához nem illik a farsangolás! — mondják mások. — Mikor végzetes és véres problémák égnek az emberiség lelkében; amikor sötét bizonytalanság táng előttünk reményteljes jövő helyett, nem helyes, örültséggel határos, ha az emberek nem szánják minden idejüket és energiájukat ezeknek a problémáknak megoldására és nem köti le minden gondjukat, tevékenységüket az, hogy újra nyugodtá, megelégedetté, derültté tegyék előbb maguk körül a világot, amelyben aztán örülni és vigadni, — veszedelmes könnyelműség és mulasztás vádja nélkül is lehet. Romlott világ, bomlott nemzedék az, mely a kráter peremén táncol, semmit sem törődve azzal, hogy beleszedül a vörösen füstölő, feneketlen mélységbe! Megtérésre, magabizálásra volna most szükség, hogy meg-

Olvassa el a Scherk arcviz üvegen levő kis könyvecskét. Látni fogja, hogy csak az alaposan megtisztított bőr friss és szép, csak ez bír az egészséges szépség vonzóerejével. Scherk arcviz tökéletesen megtisztítja a bőrt és az arcot ruganyossá, gyengéddé és rózsássá teszi. Üvegek á Lel 62,103,164,300,475

Ez a könyv megad minden felvilágosítást

SCHERK PARIS - BERLIN - NEW YORK

tisztultan, minden bűntől, szennytől mentesen mehessünk akár az Élet — akár a Halál elébe!

Nincs ugyanis nagyobb veszedelme, betegsége a léleknek, mint a csüggedés, elkomorulás; a mindenről való lemondásnak és a sötételetlenségnek olyan foka, amely egy parányi fényt se enged átöröni a gond fellegeivel terhes égboltozaton. Ha a beteg folyton önmagával törődik, folyton betegségeire gondol, van olyan hiba és baj orvosi szempontból, mintha egyáltalán semmit sem törődne bajával és az orvosi rendelkezésekkel. Ugyanúgy sodródhatnak gyakran a hypokrizis, a teljes elernyedés és kétségbeesés partjaira azok a szármalmasan gyenge lelkű emberek és nemzetek, akikből kiveszett a reménység s akiknek életét sohase derítik fel örömfények és nem ömlenek végig rajtuk néha-néha a gondfelejtés felfrissítő, megerősítő vizeit.

A legnehezebb napokban és a legkomolyabb problémák közepette is szüksége van a léleknek üdülésre: pihenésre, felfrissülésre, máskülönbösen összeszárad és összetörik a szenvedések kemencéjében s a gondok súlya alatt.

Az öröm és jókedv még nem léhaság. A tisztességes, egészséges mulatozás még nem pazarlás. A korai elcsüggedés és a kétségbeesés azonban mindig hiba, sorvasztó, gyilkos veszedelmek amellet, hogy bűn is egyben az isteni Gondviselés hite és valósága ellen.

Az bizonyos, hogy a nélkülözök mindig irigykedéssel, keserű, lázadó érzéssel nézik a jobbmóduak életét. Ebből azonban nem az következik, hogy mindenkit egyformán kesergő nyomorgóvá kell tennünk, hanem, hogy mindenkit hozzásegítsünk ahhoz, hogy az élet örömeiből és tiszta élvezetéből — kisebb-nagyobb igénye, ráneveltsége szerint — kivehesse a részét. Addig pedig, amíg ez megtörténik, ott és úgy kell e nélkülözökön, az önhibájukon kívül munkánélkül lévőkön segítenünk, ahogy lehet! A gazdagok költsége jobb mód erre, mint a fukarsága. A takarékoság erény egyéni és nemzeti értelemben egyaránt. De csak bizonyos értelemben és korlátok kö-

zött. A túlzott takarékoság hiba, amelyből súlyos gazdasági és szociális károk származnak. Akinek az Isten vagyont és bőséges jövedelmet adott, annak kötelessége azt embertársai javára gyümölcsöztetni. Nem ülhet rá, nem zárhatja a ládafiába, mert iratlan erkölcsi, — sok helyen, hála Istennek, már írott gazdasági törvények is parancsolják, hogy a gazdasági javakat használni kell! Minden darab százás, vagy ezres, melyet elvonnak a gazdasági élet keringéséből és szalmazsákba varrnak, bénítólag, sápasztólag, gyengítőleg hat a gazdasági életre. Akárcsak, ha az élő szervezetből a vért szívják ki — cseppenként. Ezért szükséges az, hogy mindenki gazdasági erejéhez mérten, okosan és szociálisan költsékezzék.

Ilyen erősítése, gyorsítása a gazdasági vérkeringésnek a farsangi bálozás is. Hány szegény embernek juttat ez kenyeret?! Szabónak, cipésznek, fodrásznak, zenésznek, vendéglős iparnak stb. Mit csinálna az a sok száz meg ezer ember, aki a téli időre való megélhetési kiadásait a farsangi bálok forgalmából szerzi meg, ha egy szép napon valahol, valaki beszüntetné ezeket a bálozásokat?

Nem lehet tehát kárhoznatni a farsangi mulatozásokat sem etikai, sem szociális szempontból, ha egyébként nem lépik túl a tisztesség és józan mértékletesség kereteit és ha a mulatozók ugyanakkor, amikor a maguk szórakozására szívesen és talán sokat is költenek, nem feledkeznek meg a szociális szeretet gyakorlásáról sem, hanem bőségesen juttatnak jövedelmükből a szegényeknek is. Erre pedig minden remény meg van. Mert köztudomású az, hogy az örvendező, vígadó emberek hajlamosabbak a segítségre, mint a besavanyodott, elkeseredett, pesszimista lelkek.

A Szigligeti Társaság felolvasó estélye

A Szigligeti Társaság vasárnap, január 31-én délután 5 órakor felolvasó ülést tart a református leánygimnázium disztermében a következő műsossal:

1. Dr Adorján Ármán elnöki megnyitó beszéde.
2. C. Bodnár Mária „Római ut” című emlékezése.
3. Tabéry Géza „A szilveszteri bugyli bicskás” c. elbeszélése.
4. Szunyogh Barna pályadijnyertes versei.
5. Créda Grünberger József: „Költő, költemény, közönség” c. pályadijnyertes tanulmánya.
6. Daróczy Kiss Lajos elbeszélése. Belépődíj nincs, mindenkit szívesen lát és meghív a Társaság elnöke.

Fejfájás
ELLEN
NEVRALGINE
JURIST

A női zászlóalj hőse

Az orosz hadügyminiszter „szigorúan bizalmas” jelentése. — Bomlásnak indul a hadsereg, lázong a Hinterland és emelkedik a női önkéntesek száma. — Naidjenov előléptetése. — Gáz! — Es Postov őrnagy újra feltűnik

1. A. Noskoff tábornok emlékirataiból.

Fordította: Fodor Viola

Egy év telt el azóta, hogy II. Miklós cár — maga és egész birodalma romlására — személyesen vette át a hadsereg és hajóraj fölötti legfőbb parancsnokságot. Sem a véres baranovicsi ütközet, sem a Brussilov-offenzíva nem hozott semmiféle döntő eredményt; az orosz hadsereg vesztesége pedig felmérhetetlenül nagy volt. A hadügyminiszter szigorúan bizalmas jelentésben közölte, hogy az óriási birodalom embertartaléka a kimerüléshez közeledik. Ugyanakkor mindjobban szaporodtak a hatósági jelentések is a lakosság körében napról-napra növekvő elégedetlenségről. Az ország népe belefáradt már a végnélküli háborúba s a fegyverben álló férfiak hazatérését egyre hangosabban követelte.

Magáról a hadseregről is rossz hírek érkeztek. A csapatok nagy tömegei, akik sohasem találták értelmét a Németországgal való háborúnak, kezdték türelmüket veszteni. A cár belső elhatalmasodásának a béke érdekében kifejtett ügyes propagandája aggasztó előhaladást mutatott. A szökevények száma nőttön nőtt. Ugyanekkor azonban szemmel láthatóan emelkedett a női önkéntesek száma.

Csodálatos jelenség volt ez: akkor, amikor a férfiak a hadsereg kebelében mindjobban belevetették magukat a pacifizmus hullámaiba, — az asszonyok s leányok soraiban egyre inkább növekedett a háborús szellem s szenvedélyesen hirdették a haza védelmezésének szükségességét.

De sem maga a cár, sem törzskari főnöke, Alexejev, nem szentelt különösebb figyelmet ennek a jelenségnek. A cár nem szeretett kellemetlen és riasztó híreket hallani s ezért környezetét, amennyire csak lehetett, eltitkolta előtte azokat. A vezérkar főnöke pedig annyira túl volt terhelve munkával, hogy egyáltalában nem maradt ideje arra, hogy észrevegye, még kevésbé: hogy megvizsgálja ezeket a jelenségeket.

Virág a fedezékben

Az 1916. évi nyarutói nehéz harcokat a Baranovicsi fronton, Naidjenov derekasan végigküzdötte főhadnaggyával, Mirovval együtt.

Az ellenség egyik rohamszerű támadása során tanúsított bátor magatartásáért Naidjenovot eltszították léptették elő. A telefonfedezékben lejártszódot, idegtépő jelenet még szorosabban hozzákapcsolta az önkéntest Mirovhoz, bár arról soha egyikük sem tett említést.

Mirov zászlóalja most új állásban helyezkedett el. Ezt még nem látta szét annyira az ellenség pergőtüze és minden tekintetben barátságosabb volt az előbbinél. Középen kicsiny folyó szelte át. A fűvet itt még nem perzselte le mindenütt a tüzes gránátosó, s gyakran virág pompázott Mirov főhadnaggy asztalán.

Gyönyörű szeptemberi napok voltak ezek. Az idő enyhe, szelíd volt. Ilyen körülmények között talán nem is lett volna olyan kellemetlen háborút vezetni, ha nem fenyegetett volna állandóan a gáztámadás veszélye.

Gáz!

Szörnyű szó volt ez a katonák számára s mindkét fronton tudták, hogy az ellenség erőteljes előkészületeket tesz egy közeli gáztámadásra. Ezek az előkészületek természetesen a legnagyobb csendben és elővigyázatossággal folytak, egyes kisebb jelek azért mégis elárulták őket. Rendszeresen futottak be a jelentések a meteorológiai állomásról, mely állandóan figyelmeztette a csapatokat az esetleges gáztámadásra alkalmas időjárásra.

Mirov kereken megtiltotta Naidjenov önkéntesnek az éjszakai kirándulásokat a gránátgette mezőre, hogy neki néhány szál vadvirágot hozzon.

— Ez igen merész dolog! — mondotta. — Elővigyázatosságnak kell lenni ezekben a napokban! Nem menni el olyan messzire!

— Mindig magammal viszem a gázálarcomat, — védekezett Naidjenov.

— Semmi ellenvetés! — szólt rá most már szigorúan Mirov. — Ez parancs.

... S a zászlóaljparancsnok asztaláról eltűntek a virágok...

Szeptember végén egyre gyakoribbakká váltak a gáztámadás lehetőségére vonatkozó figyel-

meztetések. Egy napon telefonhoz kérte Mirovot egyik barátja, az ezredadjudáns:

— Vigyázzni a ránk következő éjszakán! — mondotta. — A repülőfelvételekről megállapítottuk, hogy éppen a Te zászlóaljad nagyon gyánuhelyzetben van. Csapatösszevonás, ifjú barátom!... Egyébként itt a legfrissebb időjárásjelentés: ma éjszaka enyhe légáramlás várható a mi állásaink irányában. Ellenséges gáztámadás előfeltételei rendkívül kedvezők!

Gáztámadás!

Ejféltájban történt.

Naidjenov éppen befejezte szolgálatát. Kint a legteljesebb csend volt. Szellő sem rezdült. Az égen csillagok ragyogtak. Időnként társukul szögödtek a villogó, mozgékony, mesterséges csillagok is, — az ellenség világító rakétái, — amelyek fehér fénybe borították a vidéket.

Naidjenov a telefonfedezék előtt ülve belehámul a csillagos, csöndes éjszakába. Visszálmodta a régi, békés, derűs éjszakákat, amelyeket a nagynénje birtokán töltött, azokban az időkben, amikor még az egész emberiség — és ő maga is! — százszorta boldogabb volt.

Mirov fedezékéből világosság szűrődött ki. A főhadnaggy még nem feküdt le. Az adjutánsal

Mirov egyik jóbarátja, Oginski őrnagy vette át ideiglenesen a zászlóalj parancsnokságát. Mirovnak néhány kilométert kellett még gyalog mennie, míg egy kis erdő biztonságosabb védelme alatt lovára szállhatott.

Az elválás Naidjenovtól rendkívül nehezeze esett Mirovnak. Egyszerre újra vállán érezte a leánnyal szembeni felelősség teljes súlyát. Most helyettesítse, Oginskibe vetette minden bizalmát. Néhány lépésnyire félrehívta s fölfedte előtte Naidjenov titkát. Ezt feltétlenül szükségesnek tartotta. Mert, ki tudhatja, mit hoznak majd az elkövetkezendő napok? Jó, ha a régi, kipróbált barát ismeri a körülményeket.

— Bátorság, kedves Naidjenov! — biztatta az önkéntest. — Három napon belül újra itt leszek!

Egy kézzorítás — és Mirov orvosától s az egészségügyi katonától kisérvé eltűnt az összekötő árok zegzűgos síkatorában.

Este telefonjelentés érkezett, mely szegény Naidjenovot csaknm kétségbeesésbe döntötte.

— Oginski őrnagy — szólt a jelentés — megváltozott körülmények miatt haladéktalanul visszatér az ezredtörzskarhoz. A vezényletet Postov őrnagy veszi át!

Nyomban eszébe jutott Naidjenovnak akkori magatartása, amikor az őrnagy közeledését és figyelmességét a leghatározottabban visszautasította. Nos, a visszautasított hódoló most — közvetlen feljebbvalója lesz!

A parancsnok-csere nyomban meg is történt.

„Barátságosabb arcot kérek!”

Késő este kellett Naidjenovnak első ízben megjelennie új felettese előtt, hogy egy telefonjelentést átadjon. Keményen összeszorította fogait. Szilárdan eltökélte, hogy az őrnagy minden közeledési kísérletét a leghatározottabban visszautasítja, s vele minden magánérinkezést csirájában elfojt.

MARGUERITE BOURGET:

A megtört pecsét

(Regény).

A moderna kor vajudó házassági problémáinak egyik érdekese. Tündöklő, forró és színes regény, az új francia társadalom és francia vidék remek rajza.

Ara 95 lei és 15 lei portó.

Kapható könyvosztályunkban.

folytatott beszélgetése nyomán most újra, meg újra végiggondolta, vajjon valóban megtette-e minden intézkedést, mely gáztámadás esetére elkerülhetetlenül szükségesnek látszik. A meteorológiai állomás gyakori figyelmeztetése az utóbbi napokban éppen az ellenkezőjét eredményezte: senki sem vette többé komolyan és nem nagyon élt az elővigyázatossággal.

Nem lenne-e jó még egyszer körülnézni, mielőtt aludni térek? — gondolta magában Mirov s nyomban föl is ugrott helyéről. Magához vette gázálarcat s a telefonfedezék felé tartott.

— Naidjenov! — mondotta. — Lefekvés előtt még egyszer szétnézek. Egy órán belül itt leszek!

Az óra azonban letelt — és Mirov még mindig nem tért vissza.

Hajnali öt óra felé találta meg egy egészségügyi katona. A gáztámadás éppen abban a pillanatban kezdődött, amikor Mirov szemleútja során a legelső vonalakat vizsgálta. S ha nyomban fel is vette a gázálarcat, valamennyit mégis beszívott a veszedelmes gázból. Amikor a gáztámadás végetért s a gázálarcot levehette — már közel állott a végső összeomláshoz.

Súlyos, idegfeszítő órákat élt át Naidjenov ezen az éjszakán. Az általános zűrzavarban sokáig nem volt képes megállapítani, hol maradt el Mirov ennyi ideig. A nehéz lövegek dörrenése s a gázálarc csaknem lehetetlenné tett a telefonérintkezést. Amikor végre Mirov a gáztámadás elvonulása után újra előtte állott, Naidjenovnak minden erejét össze kellett szednie, hogy ismét fegyvelemsértést ne kövessen el s nyakába ne boruljon a beteg bajtársnak.

— Nem nehéz eset! — nyugtatta meg az orvos, aggodalmaskodó kérdészködésére. — Három-négy napon belül elmulik az egész. De nem szabad várni egy percig sem: azonnal a tábori kórházba kell szállítani. Néhány szippantás oxigén — s a megkönnyebbülés azonnal bekövetkezik.

Búcsu a bajtárstól

Postov alig észrevehető mosollyal fogadta a jelentést. Aztán olyan fagyos tekintettel nézett végig az önkéntesre, hogy annak az utolsó szó a torkán akadt. Postov észrevette a zavart.

— Hja, kedvesem, — mondotta gúnyosan, — ez a rossz lelkiismerettől van! Maga nagyon megbántott engem!

Naidjenov hallgatott.

— Nos, válaszoljon hát! — kezdte ismét az őrnagy. — Most nem mint feljebbvalója, hanem mint régi ismerőse és barátja beszélék magával. Nemde, azok vagyunk?

Naidjenov feszes „vigyázz”-ba vágta magát.

— Mehetek? — kérdezte most már nyugodtan. — Senki sincs a telefonnál.

— Ugyan, hagyja már békében a skatulyáját! Itt is meghalljuk a csengetést.

Naidjenov azonban lassan az ajtóig hátrált s ott ismét engedélyt kért a visszavonulásra.

— Felőlem!... — mondta bosszusan Postov. — Végül azonban magának mégis csak meg kell szoknia engem! Holnap barátságosabb arcot várok! Megértettük?!

Az ajtó becsukódott. Naidjenov nagyot lélegzett: végre ismét kívül volt az „oroszlánbarlangon”.

Postov azonban mélységesen megsértve érezte magát. A leány viselkedése mélyen érintette hiúságát: ilyesmire nem volt hozzászokva. Nem hiába tartották őt a helyőrség legszebb férfiaknak, s nem hiába ismerték úgy, mint a női szívek hódítóját és könyörtelen eltipróját! Nevetséges! Előtte, a kiváló nőismerő előtt a valóságot eltitkolni akarni! Hiszen, hogy ez a bájos önkéntes nem férfi, — azzal ő már az első pillanatban tisztában volt. És ritkán gyakorolt egy női arc ilyen mély hatást reá! A nagy, szépmetszésű, kék szemek egy gyermek szeméire emlékeztettek. Karcsu, hajlékony alakját a nehéz katonaruha sem tudta elrejtteni. A fedezék magányában a leány képe csalogató célként lebegett előtte.

Most a sors hatalmat adott neki a leány felett. Most tehát elérheti célját. Miért is kellene ezt a leányt másként értékelni, mint a többit? Bizonyára ez is éppen olyan kalandornő, mint a többi amazon, akiről annyiféle mende-monda kering...

Postov megállt a telefonfedezék ablaka előtt. Mintha valami ellenállhatatlan erő vonzotta volna oda. Bent még világos volt.

Már a küszöbre lépett, — de akkor a tapasztalt Don Juan belülről azt súgta neki, hogy súlyos taktikai hiba lenne a leányt megfélemlíteni. Hiszen van még idő...

És kemény elhatározással visszafordult.

(Folytatjuk).

Uj katolikus irodalom

II. A katolikus tudományos irodalom

írta: Rády Elemér

Az új katolikus szépirodalom legújabb termését mutattam be utolsó cikkemben. A katolikus gondolat páratlan terjedése, a szellem arisztokratáinak a katolicizmus és a hit felé fordulása a legdöntőbb bizonyíték arra, hogy a társadalom a liberálizmus fertőzöttségéből kezd megtisztulni s az európai kultúra azokhoz az ősi forrásokhoz tér vissza, amelyekből évtizedeken keresztül igyekeztek távol tartani. Ha az irodalom valóban a korok lelkének művészi kifejezése, úgy megnyugtatólag hathat számunkra, hogy az európai lélekben egy nagy megtisztulási folyamat megy végbe. Az irodalom kívül igazolja ezt a katolikus művészet egyre nagyobb térhódítása, de igazolja a katolikus tudomány is, amely világszerte új perspektívákat nyit számunkra.

A múlt század mindent szétrágó, végtelenségig vizsgáló és csak szakvilágnézetet, részlet életszemléletet adó tudományosságát után ma a nagy szintézisek felé kezdünk haladni. Az emberiség ma ott tart már, hogy látja az egyoldalú analízis, a végtelenségig szétbontó rendszerek destruktív hatását. Az új nemzeti államokban a kéjesen rágesáló analitikus-pozitivizmus helyett már az iskolai nevelés átszervezésével megkezdtek a harcot s ideálul az éntetikusan gondolkodó ember nevelését tűzték ki. Olyan emberre van szüksége a jövő társadalmának, aki a keresztény-nemzeti megújulás széles perspektíváiba tud beállítani mindent.

Az új katolikus tudományos irodalom fókuszában is ennek a világnézeti szintézisnek a megteremtése áll. A liberális korszak pozitívizmusa után óriási feladatok vannak a katolikus tudásra: az embereket vissza kell vezetniük a szintetikus gondolkodáshoz.

A tudományos világirodalom legújabb termését vizsgálva, örömmel állapíthatjuk meg, hogy a katolikus tudósok ezt a feladatot vállalják és lelkiismeretesen teljesítik is. Az utolsó év gazdag tudományos irodalmi termékkel zárult s különösen örömmel állapíthatjuk meg, hogy főleg a filozófia, a szociológia és a szellemtörténeti irodalom terén tört előre a katolikus gondolat.

A magyar tudományos irodalom gazdag termésében is első helyre kerültek katolikus tudósaink. Az utolsó év alatt megjelent könyvek részletes ismertetése túl messze ennek a cikknek szükséges keretein s így csak néhány valóban értékes katolikus könyv rövid ismertetésével foglalkozom azon elvtől vezetve, hogy az ardeali magyar katolikus társadalommal is megismertessék a legújabb katolikus tudományos irodalom eredményeit.

Az új katolikus tudományos irodalmi termésből első helyen kell említenünk *Blazovich János*: „A nagy szifinx” című könyvét. A kultúra és a történelem nagy ismeretlenje az ember — mondja a szerző. S hogy ez így van, igazolja az a körülmény, hogy minden világnézet igyekszik kifejezni az emberessége tartalmát. „Az ember divatossá lett.” *Blazovich* a katolikus világnézet szemszögéből vizsgálja, hogyan fejlődött ki a mai ember arca, melyek azok az erők, amelyek ezen az arcon meghúzták a jellegzetes barázdákat. Visszanyul a középkor emberéhez s ennek az Isten felé forduló, tiszta emberi arenak a változásait mutatja be a reneszánsz, a barokk, a felvilágosultság, a romantika és a gépkorszakán keresztül egészen a legújabb korig. És itt azután tömören, de mindvégig érdekfeszítően friss stílussal, szinte festői plaszticitással rajzolja meg ennek a mai embernek a képét. „Ha a ma emberét egész röviden akarjuk jellemezni — írja összegezésül, — azt kell róla mondanunk, hogy tragikus ember. Ez a tragikus hős két világ mesgyéjén állva vívja a maga sorsdöntő harcát.”

Mi legyen a katolicizmus feladata ebben a gigantikus küzdelemben? *Blazovich* a feleletet *Guardininek*, az olasz származású kiváló berlini egyetemi tanárnak a szavaival adja meg, amikor leszögezi: „A mi helyünk a születő új világban van. Bele kell állnunk ebbe a hullámverésbe, mindegyikünknek a maga helyén. Nem szabad az újnak útjába állnunk s menteni próbálni a régi szép világot, amelynek el kell pusztulnia.”

A katolicizmus azt a nagy missziót, hogy beálljon az idők sodrába, ennek irányt szabjon s a kor áramlatát a kereszténység nagy és örök eszméi szerint formálja. — mindig vállalta s vállalja most a korszakok határán is. Ezt igazolja a „*Modern katolikus fejek*” című kötet, amelyet *Mihelics Vid*, a kiváló magyar szociológus, a rendi államnak első magyar ismeretője állított össze s amelyben tizenhét új-kori, markáns, katolikus egyéniség munkája és alakja bontakozik ki előttünk. A kötet írói a magyar katolikus tudományos és esseyirodalom legjobbjai. A szerkesztő *Mihelics Vid* mellett ott szerepel *Aradi Zolt*, *Ijjas Antal*, *Possonyi László*, *Szalay Jeromos*, *Kühár Flóris*, *Szántai-Szimon István* és mások. *XIII. Leó*, *Prohászka Szolovjev*, *Ferrini*, *De Mun*, *Harmel*, *René Barin*, *Lemondois*, *Ozonam*, *Mercier*, *Lissieuxi Szt. Teréz* és a többi életrajz olvasása közben érezzük meg, hogy a katolicizmus örök értékei éppen azért, mert örököik mennyire modernnek is. Az egyház újkori nagyjainak életalkotóit vizsgálva, rá kell döbbernünk, hogy a katolicizmus mindenkor meg tudta adni a koroknak azt, amire szükség volt. Ezek a nagyságaink egyuttal azt is igazolják, hogy az egyház örök elveivel nem csak benne él a korban, de megelőzi azt s irányt mutat a jövő felé. A kibontakozás útja mindig az egyház elvei alapján történt. Sajnos — sokszor ezt már csak a történetíró állapítja meg...

A katolicizmus nagy történelmi szerepét van hivatva bemutatni az a nyolckötetes *Egyháztörténelem*, amelynek első két kötete a *Pázmány Péter Irodalmi Társaság* kiadásában s *Bangha Béla* és *Ijjas Antal* szerkesztésében most karácsonyra jelent meg. Az első kötet az ösgeyház csodálatos életét mutatja be, az a rejtélyes s a hitetlen ember számára érthetetlen

Erre a könyvre várt On!

A meghüléses betegségek megelőzése

A CSECSEMŐKORTÓL AZ AGGKORIG.

Írta: dr. Müller Vilmos, kór. tanácsos, főorvos. Ezen időszakban és rendkívül fontos könyv tartalomjegyzékéből:

Van-e meghülés?

Hogyan védekezzünk a meghülés ellen?

Hogyan védjük meg csecsemőnket és kis-
gyermekünket a meghülés ellen?

Hogyan védjük meg magunkat felöltött
korban a meghülés ellen?

Mi is történik testünkben, ha meghülünk?

És ha mégis meghülünk, mit csináljunk?

A meghüléses betegségek elleni óvintézkedések az aggkorban.

A „meghüléses betegségek” különösen lerontják a szervezet ellenállóképességét! Mindenkinek saját érdekében a legsürgősebben olvassa el e rendkívül fontoságu művet!

Ara 45 lel és portó.

Kapható KIADÓHIVATALUNKBAN.

Leesett a létra tetejéről

E szerencsétlenség miatt ideggyulladást kapott

Ez az idősebb hölgy megmenekült ugyan életével, amikor leesett a létra tetejéről, de azután az ideggyulladás és a reuma áldozata lett. Mégis, *Kruschen* sőt szedett és ezzel megtalálta a leghatékonyabb orvosságot, amit velünk a következő levélben közöl:

„Három és fél év előtt leesem a létra tetejéről. Eleinte nem éreztem semmit, de röviddel azután megbetegedtem ideggyulladásban mindkét kezemben és karjaimban. Miután száz gyógyszerrel próbáltam meg, állapotom csak romlott és reumát is kaptam.”

„Rábeszéltek, hogy egy kísérletet tegyek *Kruschen* sóval. Két év óta szedem rendszeresen e sókat, minden reggel, a csésze teámban. Most már tudom kezeimet és karjaimat használni, éppen úgy, mint a baleset előtt. 60 éves vagyok és zongorázok”. — P. L.

A reumatikus fájdalmakat a húgysav okozza, amely túlságosan nagy mennyiségben van a szervezetben. A *Sels Kruschen* két alkotórésze az a tulajdonsága, hogy feloldja a húgysav kristályokat. E só többi alkotórészei segítik a szervezetet, hogy a feloldott kristályokat a természetes uton eliminálja. *Sels Kruschen* az ország minden gyógyszerárán és drogériájában kapható. Nagy üveg ára 95, kis üveg ára 60 lel.

korszakot, amely azzal kezdődik, hogy egy kis embercsoport megjelenik a római birodalom minden pontján, a perzsa határvidéktől Hispániáig, Alexandriától a Rajna mentéig s egy új korszakot indít meg az emberiség történetében. *Bangha Béla* és *Borbély István* jezsuita atyák, a kötet szerzői, művészen a legújabb szellemtörténeti eszközök felhasználásával írták meg az egyháznak és az emberiség történetének ezt a csodálatos fejezetét. A második megjelent kötet az egyháziatyák korát mutatja be. A 4. és 5. század zavaros szellemi áramlatai közül emelkednek ki a nagy egyéniségek, az egyháziatyák, hogy megvonják a határvonalat a katolicizmus és a lépten-nyomon fellépő eretnekségek között. Egy látszólag eseménytelen kornak feszülő, nehéz atmoszféráját érezzük meg *Loschert Kázmér* mesteri beállításában.

A katolikus történelmi munkáknak ezzel a nagyjelentőségű egyháztörténelmi sorozattal megkezdett sorát a nagy tradíciójú *Szent István Társulat* néhány értékes történelmi tanulmánykötete folytatja. *Kühár Flóris*, a tudós szentbenedekrendi tanár két kötetben a valóság történetét ismerteti, az emberi szellemiségnek ezt a mindig izgató, érdekes fejezetét. *Meszlényi Antal* aktuális munkával szerepel. *Budavár felszabadításának 250. évfordulója* alkalmából a felszabadítás történetét írta meg számos eredeti, egyéni meglátás alapján. A katolikus történelmi könyvek sorát *Misciatelli Savonarola*-ja zárja be, amelyből megismerjük az eltorzított, megcsontított *Savonarola* helyett a valódi *Savonarolai* embert.

Külön kell kiemelni a lelkiélet elmélyítésével foglalkozó könyveket. Az utóbbi hetekben egy egész sor olyan tárgyú újdonsággal találkozunk a budapesti könyvpiacra. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a katolikus könyvkiadók is belátták, hogy ezen a téren is csak igazi érzékkel lehet eredményt elérni s több igen értékes eredeti és fordított munkák jelentettek meg.

A mai kor emberének elsősorban az Egyház tanításával kell megismerkednie. Az intelligencia számára két igen értékes új könyv is lehetővé teszi ezt. Az egyik *Rudloff Leo* rövid dogmatikája, amely kimondottan a világi intelligencia számára készült s most *Kolozs Bertold* fordításában a magyar közönséghez is eljutott. A másik, a világhírű katolikus tudós *Karl Adamnak* „A katolicizmus lényege” című munkája, amely *Vécsey Gábor* báró fordításában hagyta el a sajtót.

Az eredeti magyar munkák közül kiemelkedik *Schütz Antal* dr-nak „Az örökkévalóság” című könyve, amelyben a kiváló tudós és író azokat az előadásait foglalja össze, amelyeket erről a kérdéssről az egyetemen tartott. Másik könyve az „*Örségen*”, a katolikus tudományos irodalom egyik legkiemelkedőbb alkotása, amely a mai ember számára olyan világnézeti tájékoztatást ad, mint *Prohászka Ottokár*

Diadalmas világnézete. Erről külön kívánok megemlékezni.

A lelkiélet területén mozgó újabb könyvek közül néhánynak legalább a címét látom szükségesnek megjelölni. Most jelent meg Dirckinck-nek a „Tökéletesség hármassága” c. elmélkedés-gyűjteménye, Coudenhove grófnőnek „Beszélgetés az életszentségről” c. tanulmánya, Spiragonnak a „Boldogságos Szűz” c. világhírű munkája. Időszzerű tanulmány Szívós Donátnak „A ma diákja” című műve, amely a mai diák lelkiéletének megfelelő szentbeszédet és elmélkedéseket tartalmaz, hogy a diákképzés munkáját megkönnyítse. Szunyogh Xav. Ferenc, a liturgia kiváló művelője, a „Szentmise kialakulása” c. tanulmányában a történelem érveivel bizonyítja be, hogy a szentmise külső formái lényegileg ma is ugyanazok, mint voltak a kereszténység hajnalán.

Bizonyos fokig idetartozik Radványi Kálmán „Élet és család” című könyve, amely a keresztény család gyakorlati etikáját adja egyes, szellemes és élvezetes formában.

A filozófiát Brandenstein Béla bárónak, a kiváló magyar katolikus filozófusnak „Ember a mindenségben” című könyve képviseli. A szerző a bölcséleti embertant foglalja rendszerbe. Feleletet ad arra a kérdésre, hogy mi az embernek, ennek a csodálatos microcosmosnak helye a mindenségben, majd könyvének, amely egy többkötetes filozófiai összefoglaló munka első része, nagyobbik felét a kultúra fogalmának tisztázására szenteli. Egységes, szisztematikus világkép bontakozik ki előttünk ennek a könyvnek az elolvasása után, amely nagy hiánypótló könyv a magyar bölcséleti irodalomban.

Kalmár Gusztávnak „A népek és fajok harca a megélhetésért és hatalomért” c. könyve az embernek a helyét és szerepét más világításban mutatja be. Rámutat a gyarmatosításra, a gazdasági harcokra, népek és fajok ébredésén keresztül arra a gigantikus küzdelemre, amelyet az ember a mindennapi kenyérért vív. Közben meglátjuk azokat a nagy érdekeket és titkos rugókat is, amelyek milliókat és milliókat mozgatnak meg. Kalmár könyvét a legjobban így jellemezhetnénk: szellemes tudományos leleplezés az élet harcáról.

Ez a vázlatos felsorolás is igazolja, hogy a katolikus tudományos irodalom is bőséges terméssel jelentkezett az utolsó hónapokban. Értékes eredeti munkákat kaptunk, amelyek komoly gyarapodását jelentik irodalmunknak és az értékes fordítások révén a magyar közönség is megismerkedhet azzal a hatalmas katolikus irodalommal, amely nyugaton most éli reneszánszát. Ebből a katolikus irodalmi termésből, amely a széppróza és a tudomány terén egyaránt szép eredményt hozott — hátrán állapíthatjuk meg, hogy a katolikus szellemiség az élet minden vonalán hatalmas ütemben hódít teret a maga számára.

Széchenyi imája

Széchenyi István imádsága 1826-ban pályája kezdetén: Mindenható Isten, hallgass meg mindennapi, minden órai imámat! Töltsd be szívemet angyali tiszta szeretettel Irántad s hazám, embertársaim s honfiam iránt. Világosíts fel engem egy Cherub lángszellemével, erős eszével. Engedd a jövőbe pillantanom s megkülönböztetni a jónak magvát a gonosztól. Add tudomra, mit tegyek s miként kezdjem, hogy Neked egykor a reám bízott tőkérdől beszámollhassak. Gondolkodni akarok és dolgozni, éjjel és nappal, egész életemen át. Segítsd sikerre azt, ami jó; tipord el csirájában azt, aminek rossz gyümölcse lehetne. Nyujtsd segélyed, hogy minden heves indulatot elnyomhassak magamban. Engedd, hogy igazi lelki alázattal tekintsek mindent a világon s úgy fogjak hozzá alkárműhöz. Azt az angyalt pedig, akitől világosságot nyerek, engedd élni békében s csendes boldogságban.

Egész imám pedig ne csak szóval legyen elmondva, hanem tetteimben nyilvánuljon s legyen szüntelen az éghez bocsátva.

KERESZTREJTVENY

5. (248.) szám.

Beküldte: Kovács Ferenc

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64
65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96
97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112

Beküldendő sorok: Vízsz. 1., 60., 10/a. Függ. 45., 49., 71.

Megfejtési határidő: február 10.

Vízszintes sorok:

1 Petőfi szavai (nyíl irányban). 17 Székelyföldi vár a Kóddombtetőn (fordítva). 18 Idegen határozatlan névelő. 19 Szép szóttes ruhában járnak ezek. 20 Káka. 21 Meggyőződés + székely nemesi cím. 24 Üzleti ember teszi. 25 Ével indok. 26 Gabonamű. 28 Oo + idegen arany. 29 Ide is vetnek. 30 Csendes cselekvés. 31 Azonos magánhangzók (az első ékkel). 33 Káros elem teszi + bk + fiu becenév. 36 Száj fontos része. 37 Szlavnevi csiki község + mérték. 40 Nem (más nyelven). 41 Eslő öszerázva. 42 Benne vagyunk. 43 Emberzalog. 45 Szárnyon jár. 46 Elő... 48 Segédige. 50 Ázsiában van. 51 Tagadó szócska. 53 Lánynev becézve. 55 Talál. 57 O + nemzet. 58 Járadék. Az állam kéri. 60 Tg.-Mures neve Kálmán király idejében. 64 A függőleges 8-al együtt „ökörüstés” hivatalosan. 65 Ciuc és Treiscauna közötti tető. 66 Halkan beszél. 67 A székelyek ispánja régebb. (névelővel). 70 ...lió, számtani fogalom. 71 Elhelyezett románul (l = t). 72 Állat, gép, tészta, stb. neve. 73 „O sáfár” betűi. 74 Az emberről testben van. 76 Kerti szersz. ford. (ék.) 77 Kereskedelmi műző rövidítve. 78 Ifju székelyesen. 81 Lányt székelyesen (fordítva). 82 Rom. idegennyelven (c = e). 84 Latinul pontus. 86 Ritka férfinév. 88 A 73-a függ. kezdete. 90 Ráipano. 92 „...ek ékesége”. 93 ...nyit. 94 S bezúrással házi állat (fordítva). 96 Lón betűi vegyesen. 97 E-vel azonos a vízszintes 42-vel. 98 P-vel székely ör, aki a hegyesorosoknál teljesített szolgálatot + Vigyázó. 100-a H-vel Csaba királyfi itt járkált.

Függőleges sorok:

1. Muresmegyei vidék. 2. Igekötő. 3. Tagadószó fordítva. 4. M. + ahol a küzdő ember megpihen. 5. Tejtermék. 6. ...záreth, város, 7. Me..., vadállat. 8. A 64. vízszintes folytatása (fordítva.) 9. Község. Hírnevét a templomában olvasható székely rovásírás alapozta meg. 10. Nem régi, két nyelven. 11. Cél betűi. 12. Előd. 13. Ilyen szombat is van. 14. Földművelészszerző tárgyraggal. 15. Angol államférfi előneve. 16. ...tureczky Berta. 22. Tesz-vesz. 23. Kl.-val, fizikus. 25-a... viciál! 27. Tánchelyisége, mulató hely. 29. Cigányhal, idegen kifejezéssel. 30. Tehén, székelyesen. 32. Más, idegen szóval. 34. Barbarossa szakáll színe. 35. Felhő, más nyelven. 36. Halotti beszéd kezdete. 38. Elnevezés. 39. Ez a muri. 41. A 70. vízszintes vegyesen. 44. Néger + Bibliai férfinév. 45. Híres hegytető neve. 46. Madár. 47. Olasz államférfi. 49. Petroleum termék + Ige parancsoló módban. 51. Székely rézbánya (u = a) + auch magyarul (az egész fordítva). 52. Rész a fán + Tizenegy németül. 53. Sin, anagramm. 54. Papírmérték + Jó

más nyelven. 56. Ert, előszócska franciául. 57. Bány (románul). 58. Us-sal híres székely királyfi. 59. K-val, orosz város. 61. Magyar. 62. R + nép (ékeztve). 63. Élén. 68. A 47. függőlegesen van. 69. Rag. 71. 2 székelyföldi vár. Könyvelven Zabola-vár a nevük. 73-a Treiscaunai falu. Cserecsénytel termel. 75. Azonos a 20. vízszintessel 77. Lovag, idegen nyelven. 79. Kocsi, lovakkal. 80. Igr... (álnev). 81. Párja. 83. ...Panna. 84. ...tak, folyócska. 85. Borítja ikerszava. 87. Ázsiában van. 89. A székely megyék 6si neve. 91. Ilyen háboru is volt. (2-ik betű felesleges.) 94. Sok vadász van ilyen (ékeztőléssel). 95. Szépek a székelyek is. 99. Helyeslés, németül. 100. Azonos a 12. függőlegesen. 101. A-val, költő neve. 102. „Barátjában” van.

A 3. számú keresztrejtvenyünk megfejtése:

1. sz. vízszintes: Most a világnak, nem csalogányok, hanem pacsirták kellene. 18. vízszintes: Tudod mit, ird be inkább, hogy nefelejeles. 20. vízsz. Darumadár fenn... 58. vízsz. Koldó. Függ. 1. Minek turbékoltok bűgő vadgalambok. 15. Mingyárt tintával írja be a megfejtést. 28. Vízszintesen vagy függőlegesen. 42. Krisztus és a falu.

Helyes megfejtéseket küldték be: Rózsa Blanka, Frenyák Margit, Domokos János, özv. Zákonyfi Antalné, Benedek Judit, Mésztrik Katalin, Dombrády Ferenc, dr. Grenzer Gyula, Kocsis Péter, Szabó Józsefné, Bucs József, Szabó Illés, Pattányosky Erzsébet, Baumgarten István, Moldovan Elli, Zonda Magda, Papp Mózes, Stifter Béláné.

A jutalomkönyvet Szabó Józsefné (Csk) nyerte meg. Elküldöttük.

A rovatzetű üzenete

Z. J. J. Rovatzetűnk sem szépnek, sem szépeműnek nem mondható, csak szép lélek, mint minden munkatársunk és szerkesztőnk. Köszönet a rejtvenyekért.

Kühár Flóris:

Baclangok, sírok,
kupolák Ára 40 lei és portó.

Tanulmányok és utijegyzetek.

Kapható könyvosztályunkban.

Rémuralom a Kösüly partvidékén

Irta: tokaji Oláh Béla

Mi tőrés-tagadás, annyi mindenestre megcáfolhatatlan tény, hogy a Kösüly a világ legmulatságosabb és legeredetibb folyója. Határozottan öntudatos jellem, — noha származására éppenséggel nem lehet büszke. Világrajóttét ugyanis annak köszönheti, hogy sok éveknek előtte a kákabélú Kondoros, meg a nála még hitványabb Tekeres nevezetű plócás-kecskebékás, posványhordozó vízerecskék Hajdúszovát nagyközség alatt egy vályogvető gödör titokzatos mélyében frigre léptek egymással. Ebből a torzházasságból született a Kösüly. Kilépvén pedig az élet küzdőterére, hamarosan igen nagy nevezetességre tett szert az egész Hajdúságban. Minél inkább növekedett, annál csökönyösebben kerülte az egyenes utat. Egyre szélesbülő medre olyan szeszélyes kacskaringókat írt le, hogy egész sereg térképcsínáló városi irkász-firkásznak hullott ki minden hajszála, amíg Őszeszélyességét a mappába nagykeservesen belerajolták.

Emellett szeretett tréfálkozni is. Tavaszi olvadáskor, meg őszi esők idején nemegyszer akkorára dagadt, mint egy komoly folyam. Az ember szinte várta a füstökádó gőzhajók feltűnését. Nohiszen, alaposan megjárta volna vele a büszke gőzkolosszus, sőt egy nagyobbacska tutaj is, mert a Kösüly három-négy nap mulva rendszerint megszökött. A zúgó, haragvó habok úgy eltűntek, hogy csak a meder fenekén maradt egynémely „tocsogó”. Am akadtak szemfüles emberek, akik még ebből is busás hasznot húztak.

Püpos Kiss Antal gazduram példának okáért ilyenkor bekiáltott az istállóba:

— Miska te, bújj elő!

Miska, a heteslegény feltápáskodik a vakorkról s illedelmes hangon ad életjét magáról:

— Tessik parancsolni, gazduram!

— Vezesd elő a nagy fekete lovat.

— Igenis.

— Meg a sárgát is.

— Ertem instálom. Rögvest befogom úköt a kissetkirbe.

— Befogod ám azt a kenyírpusztító, lepcsés szájadat. Hosszú fíkszáron vezesd ki úköt. Megtapostatjuk velük a Kösülyt egy kis friss halnak erényába!

Minden úgy történik, ahogy a gazda parancsolja. Miska ugyanis tapasztalathoz tudja, hogy nem célirányos „rezonérozni” vele, merthogy „ügön hirtelenkező ember”. Már vezetik is a két derék kiállású lovat a folyó partjához, s a jólzabolt, jóvérű állatok pár perc múltán vígan tapicskolnak, ugrádoznak a jónéhány araszos mélységű tocsogóban. A testes halak, melyek a Tisza bő vizéhez vannak szokva, — onnan úsznak fel az áradás idején — végképpen megzavarodnak. Menekülésük számára nincsen kiút. A sürű, pocsoló víz meg elzárja a kopolyuikat. Elbódulnak, fulladoznak.

Az egész mivelet fertályóránál nem tart tovább. Mostmár csak kosarakat, edényeket elő. A gazdag szákmányt akár kézzel is össze lehet fogdosni.

E különös halászat után Püpos Kiss Antal gazda családostul-cseldestül esetről-esetre rogyásig falta magát a finom halpaprikásból. Másnap pedig Hajdúszoboszló, Szovát, Földes, Tetélen, Kaba és Nádudvar valamennyi úrirenden lévő familiájának asztalára kövér potykák, hatalmas csukák kerültek. Többnyire mesés bőségű volt a szákmány és Antal gazda jócskán keresett. Még a nagyöblű csikóbőrös kulacsot is megtölthette jóféle „kövidinká”-val, melynek szorgalmatos kortyolgatása pedig fölöttébb kívánatos vala a halászlakoma csömörjének miatta.

Ámde voltak a Kösülynek másnemű tréfás szokásai is. Igy például különös kedvét lelte mocsarak „köpzésében.” E miveletével következetesen kiléste, amíg a partmenti gazdák befejezték a tavaszi, vagy az őszi szántás-vetést. Aztán kívárta a legelső áradást s annak utána szennyes vízzel borított el akkora területeket, melyeknek terméséből félálú élehetett volna egész esztendőn át. A kárvallott gazdák — bizony — ilyenkor nem maradtak mentesek a káromkodás rút bűnétől. Még a szelid lelkületű szováti egyházi, Molnar Péter uram is bizonyos megelégedéssel hallgatta mesgyeszomszédjait:

a hirtelen haragú Karmazsin Ambrus gazdának Kösüly-dicsőre című szónoklatát. Egyházi belső „személyiség” léte azonban nem vehetvén részt a pogány hangversenyben, — nyájas hangon illetlen kérelemmel fordult Karmazsin gazdához:

— Szomszéd úr! Mongyék mán helyettem is néhány kacskaringós zokszót...

Bizony, ilyenkor egy álló esztendőre „odalett az emberek vetése”. Tiszta szerencse, hogy az állhatatlan természetű folyó rövidesen hűtlenül elhagyta saját gyermekét és a magára maradt pocsoló előbb-utóbb kiszáritotta az alföldi nap. Az igazság és méltányosság kedvéért pedig meg kell állapítanunk azt is, miképp a Kösüly jól ismerte a „zsvány-beesület” régulát s az árteret vastag iszapréteggel vontta be. Az iszap kitűnő trágyának bizonyult s a nem is olyan régen még vízzel borított területek bőséges terméssel vigasztalták a partmenti népeket.

Hűségesebb kitarással csak egyetlen mocsárhoz ragaszkodott a Kösüly. Nevezetesen pedig az én szülőfalum: Hajdúnádudvar határában bűzölgő „Rendek” nevezetű mocsárhoz, amely mintegy ezer holdnyi területet foglalt el. Ezt állandóan víz alatt tartotta. A hatalmas lápon dúsan termelt a nád, meg a gyékény, melyeknek értékesítése a falu lakosságának egyik legkiadósabb kereseti forrása volt. A vadászok alig győzték puskaporral a temérdek viziszárnyast. A halászás, meg a csikászás állandóan friss pénzt hozott a házhöz. Leginkább pedig a faze kasipar virágzott fel, mivel a láp hordalék-földje kitűnő tűzálló agyagot szolgáltatott.

Misem természetesebb tehát, minthogy a „Rendek” ajándékozó kedve révén Hajdúnádudvar közzvéleménye előtt igen nagy becsben állott a Kösüly. Partvidékén dühöngött azonban ama történelmi nevezetesség „rémuralom” is, melynek „szörnyűségeiről” imitten megemlékezni eltökélt szándékunkban vagyunk.

De ne vágyjunk az események elé.

A mi derék „házi-mocsarunk” egyebek között azzal is kedveskedett, hogy a maláriaszunyogok egész felleget, nemkülönben a mindenféle ragályok kórokozójának miriádait zúdította a község lakosságára. Ilyetén környéllállásoknak közepette nálunk szinte szerződöttetett állandó vendégként szerepelt a „háromnapos hideglelés”. A kanyaró, skarlát és az akkoriban még szörnyen félelmetes difteritisz csaknem minden gyermekáldásos családban egész otthonosan érezte magát. Járványok idején mindenki asztalmester, sőt még az ügyesebb kezű „barakcsolók” is apró kék koporsókat fabrikáltak s a „Lapátfejű” izraelita boltjából rendre kinyitottak a kegyelet könnyfakasztóan gyászos ékes ségei.

Mikor aztán a mi szőkefűrtös Margitkánkat is angyalnak szólította el a Kifürkészhetetlen Akarat, — jó szülőnk radikális védekezéshez folyamodtak. Ha a faluban járvány ütötte fel a „léjt, minket — a gyermekáldat — azonnal kocsira pakkoltak s a keresztapám Földes község határában levő tanyájára internáltak. Ott nem lévén mocsár, — a járvány-veszély is hasonlíthatatlanul kisebb volt.

Igenám! De ezek az internálások többnyire hetekig, sőt hónapokig tartottak. A szülői fejelem hiányát pedig legkevésbé sem pótolta keresztapám gyermekszeretete, amely számunkra igen széleskörű „önkormányzat”-ot biztosított. Bűneink már régesrég elévültek s így nyugodtan megvallhatom, hogy „erkölcsi valutánk” süllyedése ezeken a tanyai vendégszerepléseken vette kezdetét s a csinyeinken is vidáman mulató agglegény keresztapám elnézése vette meg szilárd alapját annak a rémuralomnak, amely hosszú időn át állandó „rettegésben” tartotta előbb Földes, később Hajdúnádudvar nagyját és apraját.

A dolog azzal kezdődött, hogy a Szekeres Dániel kántor úr gyönyörű fajgalambjai egy éjjel eltűntek. Némely viselt dolgaink az itálkedvelő kántort arra a meggyőződésre bírták, hogy a tettesek csakis mi — a messi vidéken hírhedté vált — „terrorfiúk” lehetünk. A szomorú esetre következő vasárnap, templom után, tehát szíves szavakkal beinvitált az úr házába:

— Gyertek csak, gyerekek! Mutaok valamit.

Ma gyanútlanul követtük a derék énekvezért s csak akkor kezdtünk rosszat sejteni, mikor észrevettük, hogy mögöttünk bezárja a kaput s a kulcsot zsebredugja.

— No, kisfiam, — szól most kaján vigyor-gással hozzám, — tudod-e, mi ez?

— Hogyne tudnám?! — feleltem nagybátran. — Galambdúc. Még pedig jó magas...

— Aztán fel tudnál-e mászni, egészen a fészkekig?

Több biztatás sem kellett. A következő pillanathban már a tetőzetet érintette a tenyerem.

— Ember vagy, pajtás! No, most áll szépen félre. Rajtad a sor Jóska, próbálkozzál te is.

Jóska is jól vizsgázott. Pista pedig, — a legügyesebb tornász közöttünk — még akrobata-mutatványokat is végzett mászás közben.

— Hát „egyfattyuk” vagytok hárman, ti gazember, csirkefogók! — folytatta dühösen a kántor. — Most már tudom: ti esztétek el a galambjainat. Ismerkedjétek meg hát ezzel is! — Azzal a kerítés lécei közül nádpálcát húzott elő és alaposan elnaspárgolt mindnyájunkat.

A „triumvirátus” azonban bosszút esküdött, mert a galamblopáshoz valóban nem volt semmi köze. Szekeres kántor uramnak többé nem volt egyetlen nyugodt napja. Ha kilépett alaposan „bekáfolva” a nagyvendéglőből, kifeszített dróthuzalra bukott orra. Ócska biciklijének gummi-ját nem győzte foltozni a célirányosan elhelyezett különféle szegek miatt. A kályhájába szüreti „tüzes békát” csempesztünk, melynek durrogása félholtra rémített.

Bosszuállásunk leleményessége kifogyhatatlan volt. Ámde amikor már győzelmi mámorunkban arra mertünk vetemedni, hogy egy óvatlan pillanatban záptojással raktuk tele kopott tavaszi kabátjának minden zsebet, — betelt a mérték. Ezt a komisszást a keresztapám is megsokalta és most már az ő izmos kezeiben lépett akcióba a nádvevő. Egyben pedig visszairányította derék társaságunkat — megfelelő diplomáciai jegyzék kíséretében — a Kösüly-parti ősházába. A fogadtatásról csak annyit jegyez fel, hogy jóapám viszont a mogyoróvevő hive volt.

A triumvirátus e nevezetes esemény óta látványlag megszűnt. A „rémuralom” apróbb kilengései alig estek komolyabb beszámítás alá. Elvégre is jóvérű tiz-tizenkétéves fiúknál éppenséggel nem ritkaság a testi erők összemérése. Igaz ugyan, hogy egy ilyen lovagias mérkőzés sajnálatos eredményeként nekem eltörtött a karom. Öreg kocsisunk az élőben vitt haza. Otthon vállatára fogtak: hogyan történt. Pokoli kínjaim között sem adtam ki azonban a „triumvirátus”-on. A faggatásra ezt a választ adtam az abszolút ártatlanság szelíd hangján:

— Sétálgattunk szépen Jóskával az utcán, oszt — eccer csak eltört a karom...

Ma sem értem: miért mosolyodott el ezen a magyarázaton különben halálráméltú édesanyám.

Igaza van a közmondásnak: „ebcsont beforr”. Néhány hét mulva — felkötött karral bár, de derős hangulatban — áldozhattam legkedvesebb sportomnak: a piócahalászásnak. Nagy offenzívát terveztünk ugyanis az éppenséggel nem barátságos indulatú gazdafiak gatyás hada ellen s ebben a döntő haditényben olyan szerepet szántunk a vérszomjas férgeknek, amilyet az igazi háboruban a „dum-dum-golyók” töltenek be.

A nagy leszámolásra azonban nem került sor. Elhatároztuk ugyanis, hogy közben „disznótort” rendezünk. Evégből az öreg kocsis ócska ködmönét kicsempesztük a szerszámkamrából. Ez lesz a disznó. Szörös is, bórös is, zairos is. Ezt fogjuk megperzsélni. A szalmakazal mögé vonultunk tehát. A „sertést” vastagon szalmával borítottuk s nagy szakértelemmel alágyujtottunk.

Ebből azonban nagy baj támadt, mert a tűz a hatalmas kazalra is átharapozott s rövidesen oriai füst és lángnyelvek törtek elő. Az egész falunak verejtékes munkát adott a veszedelem továbbterjedésének megakadályozása. Mi halálos rémületünkben kereket oldottunk s a kiküldött lovasemberek csak későn este tereltek vissza a szülei házhöz.

Ezzel azonban kilobbant a türelme gyertyájának különben is alig pislákoló lángja. A családi tanács elhatározta, hogy a „triumvirátust” feloszlatja. Mögöttem egy szigorú fejelemről ismeretes fiúinternátus kapui csukódtak be. Jóskát katonai alreálba adták, Pista pedig a Szepességre került, ama nevezetes „diákszelidítő” luteránus paphoz, aki a legrakoncátlanabb ifjú lelkeket is sikeresen puhította szelidre.

Igy aztán, a „triumvirátus” bukásával, a Kösüly-parti rémuralom nánia is végleg lealdozott.

KÖZGAZDASÁG

Vkereskedelemügyi miniszter nyilatkozata az utóbbi évek legjobb külkereskedelmi mérlegéről

„Sikerült hatalmas lépést tennünk az ország prosperitásának emelésére”
— mondotta Pop Valér

Bucurestiből jelentik: Pop Valér kereskedelemügyi miniszter a sajtó munkatársai részére tegnap az alábbi nyilatkozatot adta:

Az 1936. év a külkereskedelem fejlődésének szempontjából rendkívül kielégítő volt és **sikerült hatalmas lépést tennünk Románia gazdasági újratelépítése és egy újabb prosperitás elérése irányában. A kivitel 20.5 milliárd leit tett ki és ezzel felülmulta az 1932—1935. évek kivitelét és majdnem elérte az 1931-es rekordév számadatait.**

A külkereskedelmi mérleg feleslege 1936-ban 8 milliárd leit tesz ki, ami annyit jelent, hogy

a háboru utáni években még sohasem volt külkereskedelmi mérlegünknek

ekkora feleslege.

A kivittelt úgy irányítottuk, hogy sikerült a mezőgazdasági kivittelt az összkivittel lényeges tényezőjévé tennünk, amennyiben a gabona kivitele mennyiségben 19 százalékát tette ki az összkivitelnek.

Ezzel szemben a **petróleum kivitele visszaesett.** Sajnos, megállapítható, hogy az irányítás dacára aránylag sokat vittünk ki a gyenge valuta országokba és így a nagy felesleg dacára sem tudunk mindenben eleget tenni nemcsak devizában fennálló külföldi kötelezettségeinknek.

A behozatal nagy átalakuláson megy keresztül, amennyiben az ipar fejlődésével párhuzamosan mind kevesebb ipari cikket s mind több nyersanyagot hozunk be az országba.

Százmillió lei befektetéssel egyszerre három aranybányát nyitott a Petrosani Rt

Baia-Mare. Saját tud. A bányavidék hatalmas iramban fejlődő gazdasági életére rendkívül kihatással lesz az a kezdeményezés, amely a Petrosani Rt., az aranybányászatra összeállított programja megvalósítását célozza. Baia-Mare közelében három aranybányát nyitottak egyszerre s kétévi gondos, szakszerű előkészítés után végre megkezdtek a legjobb eredményekkel kecsegtető termelést.

Négy évvel ezelőtt közgazdasági körökben igen nagy feltűnést keltett, hogy a Petrosani, az északi bányavidéken aranyterületet vásárolt. Tekintve a szénbányászat hanyatlását, sokan arra gondoltak, hogy a „fekete gyémántok” termeléséről az aranybányászatra tér át a sokszázmillió alaptőkevel rendelkező vállalat. A baia-mare-i főmegbízott azonban megcáfolta ezeket a híreszteléseket s kijelentette, hogy a Petrosani a szénbányásztól teljesen függetlenül kezdi meg az aranybányászatot s egyik sem történik a másik rovására. mindössze a vállalat érdekszférájának kibővítéséről van szó. Ezek után, remélhető, hogy a Petrosani azonnal munkáshadserget állít a termelés szolgálatába s mivel ez nem így történt, egyes sajtóhangok spekulatív szándékot láttak az aranyterület megszerzése mellett. A valóság ezzel szemben az, hogy a Petrosani a közbeeső három év alatt állandóan folytatta az előkészületeket az aranytermelés megindításához. Valea-Borcutului község határában, valamint Băita mellett egyszerre három bányát nyitottak. Kettőnél alagutat furtak vízszintesen a hegy alá, az arany főfészke fölé, gépházat rendeztek be a felvonók számára s most megkezdik a tárnák furását az aranyerek irányában. Két bányánál még mindig folyik a vonógépek felszerelése, míg a harmadik üzemnél kilencven métert furtak a föld szíve felé. Egyelőre csak szakmunkásokat és néhány bányász foglalkoztat a vállalat, amely százmillióval kezdte meg az aranykeresést, ha azonban a hegy alatt szétárazó tárnáknak elkészülnek, néhány száz ember kaphat kenyert.

A földalatti berendezkedések után a földfeletti programot valósítják meg. Flótációs aranytűzőket, kohót, tisztviselő- és munkáslakásokat építenek, amire szintén hatalmas összeget irányoztak elő

Uj könyv!
P. Trefán Leonárd:
Mosolygó tájak
A kiváló hitszónok és író művészi írásainak legújabb gyűjteménye. Ara 50 lei és 15 lei portó.
Kapható könyvosztályunknál.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap délután 3 óra: **A néma levente.** (Olcsó helyarakkal.) — Délután 6 óra: **Csárdás.** (A nagyszerű operettújdonosság 32-ik előadása.) — Este 9 óra: **Eső után köpenyeg.**

Hétfő délután 5 óra: **Ij. Horváth Pál.** (Olcsó helyarakkal.) — Este 9 óra: **Eső után köpenyeg.**

Kedden 5 óra: **Csodahajó.** Operett. Olcsó helyarakkal. — 9 óra: **Bikfic tanár úr.** Főszereplők: Harmath Jolán, Fényes Alz, Beness Ilona, Czippán Flóri, Forgács, Tóth Elek, Kovács György, Tompa Sándor, Csóka, Lantos, Jenei, Fülöp, Örvössy, stb.

Szerdán 5 óra: **Pármái hercegnő.** Operett. Olcsó helyarakkal. — 9 óra: **Bikfic tanár úr.** Másodszor.

Csütörtökön 5 óra: **Csavargó lány.** Operett. Olcsó helyarakkal. — 9 óra: **egyetlen kivételes előadás a Str. Alexandri utcai Református Kulturpalota új színház termében: Harangvirág.** Andai Ernő énekes, cigányzenés vigjátéka, a budapesti Nemzeti Színház nagyszerű újdonossága. Rendező: Kádár Imre. Főszereplők: Fényes Alice, Harmath Jolán, Czoppán Flóri, Kovács György, Borovszky Oszkár, Tompa Sándor, Forgács Sándor, Csóka József, Nagy István.

Pénteken 9 óra: **Csárdás** 33-ik előadása.

— **Vasárnapi előadások.** Vasárnap három előadást tart a színház. Délután 3 óra: **Heltai Jenő Néma leventéje,** olcsó helyarakkal, 6 óra: **Csárdásnak** lesz 32-ik előadása, ragyogó kiállításban, rajki zenekarral, forgószínpadon, Gróf László rendezésében, rendes helyarakkal, míg este 9 óra: **az Eső után köpenyegnek** lesz második nagyszerű előadása szintén rendes helyarakkal.

— **Bikfic tanár úr.** Premier kedden este. Kedden este Balázs Sándor nagyszerű vigjáték újdonosságát a Bikfic tanár urat mutatja be a színház prózai együttese Kádár Imre rendezésében énekekkel és cigányzenével. Bikfic tanár úr Budapesten a Magyar Színházban több mint 100 előadást ért meg és még most is állandó nagyszerű műsora a színháznak. A Bikfic tanár úr az utolsó évek legszellemesebb és legjobban sikerült prózai újdonossága a színházi szezonnal és ahogy Clujon tomboló siker mellett tiszter került színre zufont házak előtt, a társulat ragyogó előadása, ahogy azt itt színre hozzák, garancia arra, hogy itt is a legnagyobb siker jegyében lesz ez újdonosság bemutatva. A Bikfic tanár úr kedden és szerdán este kerül színre rendes helyarakkal.

— **Harangvirág,** a társulat egyetlen kivételes előadása a Str. Alexandri utcai Kulturpalota ragyogó új színháztermében, csütörtökön este, amikor is Andai Ernő nagyszerű énekes, cigányzenés vigjátéka kerül színre Kádár Imre rendezésében. A Harangvirág a budapesti Nemzeti Színháznak szériás előadásokat megért nagyszerű újdonossága.

— **Jegyek az összes előadásokra** már válthatók a színház elővételi pénztáránál naponta d. e. 11—1-ig és délután 4—6-ig.

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavankint 3 le, vastagabb betűvel 6 le. Legkisebb apróhirdetés ára 20 le (A: Álláskeresőknek 25 százalék kedvezmény). Cím a kiadóban 10 le.

Lakás

Kiadók

központban egy, kettő és háromszobás lakások. Dr. Bozsódi, Oradea, Str. Pavel.

Kétszobás

udvari lakás mellék-helyiségekkel kiadó. Oradea, Str. Moldova 38.

Butorozott

parkettes szoba, zongora, fürdőszoba, használatlalt magános urinő vagy tisztviselőnének kiadó. Oradea, Str. Aurél Vlaicu 33.

Különféle

Figyelem!

Preciz óra javítások Tarján szaküzletében. Használt órákat veszek. Oradea, Bulev. Regele Ferdinand 8. szám.

Ágykabát,

pullover, gyermekruhamodellek, díszgallérok, sapka horgolás, keesztűjavítás, harisnyafejelés, szemszedés. Bodánénai. Oradea, Str. Avram Jancu 16. Kézimunkaüzlet.

Ha elegáns,

tartós és szép cipőt akar venni, úgy keresse fel az „Apolló” cipőszalont. Oradea, Bulev. Reg. Ferd. 12. Apolló-palota.

Oktatás

Láposy Erzsébet zene tanárnő

tanít hegedűt, zongorát, zeneelméletet. Str. Simeon Stefan 20. sz. Oradea.

Német- és francia nyelvitanítás

valamint magyar- és német gyorsírás. Megfelelő számú jelentkező esetén külön kereskedelmi szaktanfolyam, könyvvitel, levelezés, gépirás, stb. felölésével Stepunek tanárnál Oradea, Str. Andrei Muresan 10. sz.

Alkalmazás

Jó házból való

értelmes egész árvalányt keresek varráshoz. Varrni tudó előnyben. Egyedül álló idősebb lány is lehet. Öt hónot, ellátást kap. Kovács György. Oradea, Str. Sinaia 4. (Nálgésztelep.)

Fiatal

katolikus uriaszony keres komoly leányt vagy asszonyt, aki cse-csemője gondozásában és háztartása vezetésében segédkezne. Cím: Katolikus Mészölő, Cluj Str. Grigorescu 35.

Nyugdíjast

keresek gazdahelyettesnek Oradeán, ki lakással, háztartással bir és gyümölcsöshöz, szőlőshöz legalább valamit ért. Ajánlatot kiadóba „Mellékereset” jellegre kérek.

Adás-vétel

Ritka alkalom!

4 szoba, fürdőszobás ház vételére Oradeán. Orvosi rendelőnek kitűnő. Nagy környék orvos nélkül. Nagy kert, jó épület Haus Gierling, Sighişoara, Unirii 25.

Régi ezüst

pénzgyűjtemény eladó. Parochia Rom. Catolica, Ineu, jud. Arad.

Eladó

egy ebédlő asztal négy székekkel. Cím: Oradea, Str. Academiei No. 8., udvaron jobbra II-ik ajtó.

Veszek

jó karban levő gumikerekű kétovas hintót. Cím: Căpitan Dăncilă Oradea, Divizia 17.

1 lovas szán

uj melegágyi ablakok, vegyes gyümölcsfák és vadonok, jutányos áron eladók. Oradea, Str. Leagănului 12. sz.

Egy jókarban

levő íróasztal, egy nagykétajtós, fiókos szekrény eladó. Oradea, Str. Alexandri 51, jobbra az első ajtó.

Eladó

magánházak, bérházak, 32, 40, 110 holdas birtokok. Popovics iroda, Oradea, Vlahuta 6.

Eladó

cca egy es félholdas prima gyümölcsös és kertészet, kitűnő karban, kétszobás, fürdőszobás, parkettás urilakással, villamos megállótól 10 percrenyire, vasutállomáshoz két percre. Átadható azonnal. Cím a kiadóban.

MAGAS

árért veszek aranyat, ezüstöt, brilliántot bármilyen mennyiségben, HERBST ékszerész Oradea, Bul. Regele Ferdinand No. 3.

Házasság

50 év körüli férfi

önálló kereskedéssel bíró, házasság céljából megismerkedne egy fiatal nővel, hozzáillő vallásos nővel, özvegyasszony is lehet, akinek némi vagyona van s a kereskedésben is segítene férjének. — Fényképes leveleket a kiadóhivatal továbbít „Szerény igényű” jelleg alatt.